بسم الله الرحمن الرحيم

کتاب پېژندنه

د کتاب نوم: تهيه او تدارکات

څانګه: اداره او منجمنټ

مولف: سردار محمد عدم

ژباړن: محمدجان عادل

د څار کمېټه:

- محمد آصف ننګ د تخنيکي او مسلکي زده کړو معين
- ديپلوم انجنير عبدالله کوزايي د تعليمي نصاب رييس
- محمد اشرف وحدت په تعليمي نصاب کې د معينيت د مقام سلاکار

د تصحيح کمېټه:

- عبدالجميل ممتاز
- محمد احسان احسان

د ګرافيک او ډيزاين څانګې مسئول: محمد جان عليرضايي

کمپوزګر: ننګيالى امرخېل

ګرافيک او ډيزاين: عبدالله شاهي

چاپ کال: ۱۳۹۲ لمريز کال

تيراژ: ۳۰۰۰ ټوکه

چاپ ځل: لومړی

وېب پاڼه: www.dmtvet.gov.af

برېښناليک: info@dmtvet.gov.af

ISBN کډ: ۹۷۸-۹۹۳[illegible]۳۰-۰۹٦[illegible]

Ketabton.com

د چاپ حق د تخنيکي او مسلکي زده کړو له معينيت سره خوندي دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملي سرود

دا وطن افغانستان دی
دا عزت د هر افغان دی

کور د سولې کور د تورې
هر بچی یې قهرمان دی

دا وطن د ټولو کور دی
د بلوڅو د ازبکو

د پښتون او هزاره وو
د ترکمنو د تاجکو

ور سره عرب، ګوجر دي
پامیریان، نورستانیان

براهوي دي، قزلباش دي
هم ایماق، هم پشه یان

دا هیواد به تل ځلیږي
لکه لمر پر شنه آسمان

په سینه کې د آسیا به
لکه زړه وي جاویدان

نوم د حق مو دی رهبر
وایو الله اکبر وایو الله اکبر

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهنې وزارت پیغام

ګرانو زده کوونکو، محصلانو او درنو ښوونکو!

د یوې ټولنې وده او پرمختګ کاملاً د همغې ټولنې د پیاوړو کاري کادرونو، بشري قوې او ماهرو فکرونو په کار او زیار پورې تړلي دي. همدا بشري قوه او کاري متې دي چې د هیواد انکشافي اهدافو ته د رسېدو لارې چارې طی کوي او د یوه نېکمرغه، مرفه او ودان افغانستان راتلونکی تضمینوي.

انســان په خپل وار سره د الله تعالی له جانبه او هم د خپل انســاني فطرت له اړخه مؤظف او مکلف دی چې د ځمکې په عمران او د یوه ســوکاله ژوند د اســبابو او ایجاباتو د تکمیل لپاره خپل اغیزمن نقش، همدارنګه ملي او اسلامي رسالت ادا کړي.

لــه همدې ځایه ده چې د یوه ژوندي او فعال انســان نقــش، د خپل ژوند د چاپېریال او خپلې اړوندې ټولنې په اړه، تل مطلوب او په هېڅ حالت کې نه نفي کېږي او نه هم منقطع کېږي.

په ټول کې د پوهنې نظام او په خاصه توګه د تخنیکي او مسلکي زده کړو معینیت مسوولیت او مکلفیت لري چې د اســلامي ارزښــتونو، احکامو او همداراز معقولو او مشروعو قوانینو ته په ژمنتیا سره، د افغانســتان په انکشاف کې فعاله، چابکه او موثره ونډه واخلي، ځکه دغه ســتر او ســپېڅلي هدف ته د رســېدو په خاطر د انساني ظرفیت وده، د حرفوي، مسلکي او تخنیکي کادرونو روزنه او پراختیا یو اړین مقصد دی. همدا په تخنیکي او مسلکي زده کړو مزین تنکي ځوانان کولی شي چې په خپلې حرفې او هنر سره په سیستماتیک ډول د هیواد انکشاف محقق او میسر کړي.

جوته ده چې په افغانستان کې د ژوند تګ لاره، دولتداري او ټولنیز نظام د اسلام له سپېڅلو احکامو څخه الهام اخیســتی؛ نو لازمه ده چې زموږ د ټولنې لپاره هر ډول پرمختګ او ترقي باید په علمي معیارونو داســې اســاس او بنا شي؛ چې زموږ د کارګر نســل مادي او معنوي ودې ته پکې لومړیتوب ورکړ شي. د حرفوي ظرفیت جوړونې تر څنګ د ځوانانو سالم تربیت او په سوچه اسلامي روحیې د هغوی پالنه نه یواځې پخپل ذات کې یوه اساسي وجیبه ده، بلکې دا پالنه کولی شي چې زموږ وطن پخپلو پښو ودروي، له ضعف څخه یې وژغوري او د نورو له سیاسي او اقتصادي احتیاج څخه یې آزاد کړي.

زموږ ګران زده کوونکي، محصلان، درانه اســتادان او مربیون باید په بشــپړه توګه پوه شي، چې د ودان او نېکمرغه افغانستان ارمان، یواځې او یواځې د دوی په پیاوړو متو، ویښ احساس او نه ستړي کېدونکي جد او جهد کې نغښتی او د همدغو مسلکي او تخنیکي زده کړو له امله کېدای شي په ډېرو برخو کې د افغانستان انکشافي اهداف تر لاسه شي.

د دې نصــاب له ټولو لیکوالانو، مولفینو، ژباړونکو، ســموونکو او تدقیق کوونکو څخه د امتنان تر څنګ، په دې بهیــر کــې د ټولو کورنیو او بهرنیو همکارانو له مؤثرې ونډې او مرســتو څخه د زړه له کومې مننه کوم. له درنو او پیــاوړو اســتادانو څخه رجامندانه هیله کوم چې د دې نصــاب په ګټور تدریس او فعاله تدریب سره دې د زړه په ټول خلوص، صمیمي هڅو او وجداني پیکار خپل ملي او اسلامي نقش ادا کړي.

د نېکمرغه، مرفه، پرمختللي او ویاړمن افغانستان په هیله

فاروق وردګ

د افغانستان د اسلامي جمهوریت د پوهنې وزیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړلیک

خپرکي	سرلیکونه	مخ
لومړی	د تهیه او تدارکاتو اساسات	۱
دویم	د تهیه او تدارکاتو شکلونه او طریقې	۱۱
دریم	د داوطلبۍ مرحلې	۲۱
څلورم	تړون	۳۷
پنځم	په تهیه او تدارکاتو کې فساد او اخلاقیات	۴۵
	سرچینې او اخځلیکونه	۵۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

سريزه

تهيه او تدارکات د دولتي او خصوصي ادارو د مهمو، مرســتندويه او د اهميت وړ څانګو له ډلې څخه شمېرل کيږي يعنې هر تشبث د يو سوداګر له فعاليت څخه نيولې تر څو مليتي کمپنيو او عامه ادارو پورې خپله ډېره بوديجه د جنســونو ، خدماتو او ســاختماني چارو لپاره د تهيه او تدارکاتو له لارې مصرفوي چې د دغې پروسې اغيزمنتيا پرګټې مستقيمې اغيز ې لري، همدا علت دی چې دغې پروسې ته زياته پاملرنه شوېده او له درې لسيزو راپديخوا د يو تخصصي مسلک په توګه منل شوېده.

تهيه او تدارکات د مختلفو علومو له پراخو برخو سره سر وکار لري، چې هره څانګه يې د ځانګړي تخصص سره اړيکه لري.

دا چې د اداري او حساب دارۍ انستيتوت د تخنيکي او مسلکي کدرونو د روزنې مسوليت په غاړه لري او تهيه او تدارکات د هرتشبث د مهمو فعاليتونو څخه شمېرل کيږي، بناء د اداري او حساب دارۍ انستيتوټ د منجمنت څانګې د تدريسي پاليســۍ په ترلاســه کولو سره اړينه وبلله تر څو د محصلينو لپاره د تهيه او تدارکاتو د تدريس اساسات برابر کړي.

دغه کتاب پنځه فصلونه لري او د هر فصل په پای کې د لوستونکو د لا زياتې پوهې په موخه پوښتنې ترتيب شوې دي.

په لومړي فصل کې د تهيه او تدارکاتو اساســات او تعريف او همداراز د مالکيت د تمام شــوي قيمت د طرز او تفکر علتونه، د تهيه او تدارکاتو هدفونه، د تهيه او تدارکاتو اســاسي پوښــتنې، په اوسني حالت کې د تهيه او تدارکاتو فرق، عنعنوي تهيه اوتدارکات او اصطلاحات.

په دويم فصل کې د تدارکاتو شيوې، پرانستې، محدوده او مرحله يي داوطلبي او نور مطالب دي.

په درېيم فصل کې د تدارکاتو مرحلې، د اړتياوو ثابتول، د تمويل د منابع سره د مشــخصاتو تهيه کول، د شيوې ټاکل، د آفرونو د وړاندې کولو اعلان، د تړون اعطا کول، پرداخت او تحويلي.

په څلورم فصل کې تړون، د تړون قســمونه، يوځايي پيسې، څلور اړخيزه تړون، د فې قيمت واحد تړون، د وخــت تــړون، د فيصدۍ تړون، د ترن کي تړون، د مطلوب قيمــت تړون، د ډيزاين تړون، د تهيه او نصب تړون بيانيږي.

په پنځم فصل کې په تهيه او تدارکاتو کې اخلاقيت او فساد ، فساد او شفافيت، د اغيزمنو تهيه او تدارکاتو اساسي قاعدې، د تحفو قبلول او په تهيه او تدارکاتو کې د فساد پرووړاندې لازم اقدامات ترسره کول.

په پای کې د دې کتاب د تصحيح او بشــپړولو لپاره د درنو محصلينو مرســته او همکاري اړينه ده ترڅو وکولای شو چې په راتلونکي کې په دغه کتاب کې شته نيمګړتياوې له منځه يوسو.

او همــداراز لــه ټولو هغــو د نظرخاوندانو، همکارانو او پوهانو څخه چې زمــا سره يې د دې کتاب په چاپولو کې مرسته کړې د زړه له کومې مننه کوم او د خدای له دربار څخه دوی ته د سر لوړۍ او برياليتوب هيله کوم.

په درناوي

سردار محمد عدم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ټولیزه موخه:

د تهیه او تدارکاتو اساسات، شکلونه او طریقې، د داوطلبۍ مرحلې، په تهیه او تدارکاتو کې فساد او اخلاق پېژندنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی څپرکي

د تهیه او تدارکاتو اساسات

ټولیزه موخه:

د تهیه او تدارکاتو په اهمیت، اساسي اجزاوو او مفکوري توپیرونو پوهېدنه.

د زده کړې موخې: محصلین باید د دې څپرکي په پای کې په لاندې فکتورونو پوه شي:

- د تهیه او تدارکاتو په اهمیت و پوهیږي.
- د تهیه او تدارکاتو تعریف او د هغې څخه تشکیل شوي اجزاء وپیژني.
- د مقایسې هدف، مالکیت قیمت او د خرید قیمت سره توپیر کړي.
- د دودیزه او نني عصر د تهیه او تدارکاتو د کړنو ترمنځ تفاوت وپیژني.

په یوویشتمه پېړۍ کې تهیه او تدارکات په بشپړ ډول روښانه شول او په اداره کې یې د یوې مهمې څانگې په توگه رول ولوباوه، ځکه اغیزمن تهیه او تدارکات په ادارو کې ډېره اغیزه لري او همداراز اخیســتونکي او پلورونکي د وروستي(نهائي) مصرف کوونکي په حیث د رضایت او خوښۍ لور ته راولي.

تهیه او تدارکات د یوې ادارې د فعالیت پراخه برخه په پام کې نیسي چې د عادې اړتیاوو لکه قرطاسیې څخه د انجینرۍ او خدماتو د پیچلو پروژو پورې پلې کوي.

تهیه او تدارکات د اقتصاد د نورو علومو او مســلکونو سره اړیکې لرې ترڅو د لاس کې د شته منابعو څخه په اغیزمنه توگه گټه واخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مایکل پورټر په کال ۱۹۸۵م کې په دې باور وه چې تهیه او تدارکات د یوې ادارې پرله پسې ارزښــتونه رامنځته کوي. که ټول فعالیتونه په ګټوره توګه سرته ورســیږي، لاسته راغلی ارزښت باید له ترسره شوي لګښت څخه ډېر وي.

د تهیه او تدارکاتو موخې

تهیه او تدارکات د یوې ځانګړې دندې په توګه د ادراې له نورو څانګو سره مرسته کوي ترڅو د ادارې هدفونه په اغیزمنه او ګټوره توګه لاسته راشي.

په اوسني حالت کې لاندې ټکي د تهیه او تدارکاتو اساسي اهداف شمېرل کیږي.

د ادارو د موخو د ترلاسه کولو زمینه برابرول.

– د ارتباطاتــو تامینول او له ادارو سره مرســته کول ځکــه تهیه او تدارکات د ادارې د ځانګړو خدمتونو په توګه په ټوله اداره کې په کاراچول کیږي.

– د دندې سرته رسول په هغه صورت کې چې د ارزښت د رامنځته کولو او نواورۍ سبب وګرځي.

– د یوې لویې لوژستیکي دندې د سرته رسولو په توګه د اجراأتو سرته رسول، د مارکیت پیژندل او له مارکیت څخه د ګټې ترلاسه کول.

د تهیه او تدارکاتو تعریف

د تهیه او تدارکاتو په اړه بېلابېل تعریفونه شتون لري چې دلته یې دوه تعریفونه وړاندې کوو:

– د افغانستان د جمهوري اسلامي دولت د تهیه او تدارکاتو د قانون د درېیمې مادې په لومړي بند کې تهیه او تدارکات داسې تعریفوي:

(تهیه او تدارکات، جنسونه، خدمات او ساختماني امور دي چې د ادارې لخوا په پرچون او یا د قرار داد په شکل د یوڅه په مقابل کې لاسته راوړل کیږي.

پــه ټولیــز ډول تهیه او تدارکات عبارت دي له فرمایش ورکولو، د اجناســو د لاســته راوړلو او همداراز د خدماتو او ســاختماني امورو په مناســب کمیت او کیفیت، په مناســب ځای، مناســب وخت او په مناسب قیمت د حکومتونو، شرکتونو او اشخاصو د مستقیمې ګټې او منفعت د ترلاسه کولو څخه. په پورتني تعریف کې د کمیت او کیفیت، د مناسب کمیت، د مناسب محل، د مناسب وخت او د مناسب قیمت اصطلاحات لاندې معنی ګانې لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مناسب کیفیت

په تهیه او تدارکاتو کې مناسب کیفیت مختلفې معنا وې لري لکه ، مناسب ، ښایسته ، عالي ، ډېر ښه اوداسې نورې ،همدارنګه د کیفیت په اړه بیلابیل تعریفونه راغلي چې غوره او عمومي يې د (د اړتیاوو سره برابر) دي.

د تهیه او تدارکاتو په تعریف کې کیفیت د نورو ځانګړتیاوو په لرلو له دې امله مهم دي چې کله مناسب کیفیت نه وي اغیزمن فعالیتونه نه رامنځته کیږي .او موثر کیفیت ته د لاس رسی په موخه باید لاندې ټکو ته پام وشي.

– د محصول مطلوبیت یعنې هغه څه چې اخیستونکی په خپله خوښه اخلي مثال د تلویزیون اخیستل چې څرنګه غږ او تصویر ولري.

– په یوه معین وخت کې د ښه فعالیت امکانات، لکه د یو څه ترمیمول په یوه معین وخت کې.

– د کمپنۍ ستندرد ته ورته درجو جوړول، ملي ستندردونه، نړیوال ستندردونه، ستندرد جوړونه د کیفیت د تضمین په اړه ستونزې کموي او اقتصادي ګټې ډېر وي.

– نورې ځانګړتیاوې لکه، شکل، درجه، د اعلانونو له لارې د خلکو د خبرولو درجه، د کمپنۍ شهرت او نور.

کمیت (مناسبه اندازه)

د اخیستونکي او پلورونکي له نظره مناسبه اندازه (فرمایش ورکوونکي او فرمایش اخیستونکي) فرق لري.

د اخستونکي له نظره په مناسبه اندازه کې کموالی د وخت د ضایع کیدو او د مصارفو د زیاتیدو لامل ګرځي نو د همدې لامل له مخې باید په مناسب کمیت کې لاندې ټکي په پام کې ونیسو.

– د ګټې اخیستنې اړخ ته په کتو سره د جنسونو د اخیستلو ځانګړتیاوي، لکه په کم قیمت کوچنۍ پرزه جات ، د قیمت له پلوه عادې او لوی جنسونه ، چې د لوړو قیمونو د جنسونو څخه باید یوڅه اندازه زیرمه شي .

– د فرمایش اقتصادي اندازه.

– د ذخیرې لپاره د ګدام مصارف.

– د ګدام د ضایعاتو مصارف.

– د جنسونو څخه د ګټې اخیستنې د تلېتې د تیرېدو او د هغوی له موده د لوېدو مصارف په ګرام دارۍ پورې تړلی ټول مصارف.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مناسب ځای

په عمومي ډول په تهيه او تدارکاتو کې مناســب ځای د اهميت وړ نه دی او يواځې په لمس کيدونکو محصولاتو کې کارول کيږي.

مناسب وخت

په مناسب وخت تحويلول او تسليمول په تهيه او تدارکاتو کې د مهمو اوغوره اهدافو له ډلې شــمېرل کيږي ځکه په وخت نه تســليمول په توليد کې د ځنډ لامل ګرځي او د پروژې د بشپړيدو وخت له تأخير (ځنډه) سره مخامخ کوی.

په دې اساس لازمه ده ترڅو تهيه کوونکي په دې وپوهيږي چې څه وخت اجناس تسليم کړي ، ځکه نا مناسب وخت د پيسو په انتقال کې خرابي رامنځته کوي چې په دې صورت کې د پلورونکي ګټه له منځه وړي او له بلې خوا د اکمالوونکي د جريمې ســبب ګرځي ځکه په مناســب وخت کې يې نه دي تکميل کړي.

فرمايش ورکوونکي يا اخيســتونکي بايد د مناســب وخت له پلوه د خپلو تيرو تجربو څخه څه ياد کړي چې د اړتياوو له مخې مناسب وخت څومره اهميت لري ترڅو د هغه پربنسټ تصميم ونيسي.

مناسبه بيه

پــه عمومي ډول د قيمت اصطلاح د خرڅېدو د بيې په معنی يا د هغې بيې په معنی ده چې يو جنس اخيستونکي ته وربانديې ټاميږي .

نو په لومړي قدم کې بايد د اخيستلو په بيه او په ټام شوي قيمت وپوهيږو.

اخيستونکي بايد د اخيستلو قيمت ته پام وکړي، په ځينو وختونوکې اړتيا وي ترڅو ټول اجناس چې د مصرف لپاره ځانګړي کېږي سنجش او بيا تصميم برې ونيول شي.

د اخيســتونکو لپاره مناسب قيمت هغه قيمت دی چې د ارزونې وروسته يې د اخيستلو لپاره تصميم ونيسي ، نه هغه قيمت چې خرڅوونکي يې د پلورلو نه وړاندې مشخص کوي.

د تهيه او تدارکاتو اساسي پوښتنې

څېړونکي او کارپوهان به د تهيه او تدارکاتو په عملي ډګر کې د وړاندې کولو په وخت کې له لاندې پوښتنو سره مخامخ کېږي چې هره يوه يې کولای شي د ادارو د تهيه او تدارکاتو په پاليسۍ اغيزه وکړي.

په عمومي ډول لاندې پنځه پوښتنې د اساسې پوښتنو په توګه پيژندل شوي چې عبارت دې له :

۱- د کومو منابعو د ساتنې لپاره بايد زياتې هڅې وشي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- په حقیقي توګه د ادارې اساسې هدف څه دی؟

۳- منابع څرنګه او د چا لخوا چمتو کیږي؟

۴- کوم عاملونه د ګواښمنو عاملونو په توګه پیژندل کیږي؟

۵ – د تهیه او تدارکاتو لپاره مناسبه او سمه لاره کومه ده؟

د مســئولو ادارو لخوا د قانع او منل شــویو پوښــتنو وړاندې کول ډېر مهم دي څکه د تهیه او تدارکاتو د بریالیتوب او ناکامۍ په یادو پوښتنو پورې اړه لري .

د تهیه او تدارکاتو د روښتیا لپاره پوښــتنو ته په قاطع ډول ځواب ویل په ټولو دولتي، شــخصي ، ملکي ، پوځي او مرســتندویه ادارو کې یوشــان وي څکه د منابعو په ساتنه کې د ادارو د بریا نه ترلاسه کول، غلط تشخیص او ذکر شوي پوښتنو ته په ټیټه سترګه کتل دي .

د اخیستلو د قیمت پرخلاف د مالکیت (اکتساب) د قیمت د طرز او تفکر علتونه

تردې دمه ګڼ شــمیر کســانو ډېر ځلــه د تهیه او تدارکاتو د اهمیت پــه اړه بیلابیلې مفکورې ترسره او تعقیب کړي او علاقه لري چې د امکان ترکچې پورې په کمترین نرخ خریداري وکړي او یا داچــې کمتریــن قیمت ورکړي، البته د دغه ډول افراد و دلیلونه په دې متکي دي چې په کم قیمت غوره ارزښــت ترلاســه کړي، حال داچې دغه ډول نظریاتو د کلونو په تیریدو سره بدلون موندلی او د تهیــه او تدارکاتو متخصصان په دې عقیده دي چې په لاندې کمترینو قیمتونو د مالکیت قیمت ترلاسه کړي.

– تهیه اوتدارکات یو څومرحله ییز پلان دی چې هره مرحله یې مصارف لري یعنې هره مرحله یې مصارفو ته ضرورت لری.

– قیمت په یواځې ډول د ارزښت د اندازه کولو کمزرې وسیله ده.

– په تهیه او تدارکاتو د ارزښت رامنځته کول مهم او اساسي رول لري.

– د خرید قیمت هغه و مالکیت تمام شــوی قیمت یا د اکتســاب قیمت ندی څکه د اکتساب په قیمت کې د سته بندۍ، عبارت دی د ترمیماتو مصارف د حفظ و مراقبت او عملیاتی مصارف او بې ګټې کېدلو مصارف شامل دی چې لومړی باید سنجش او وروسته له قیمت سره پرتله شی.

د نوي عصر سره د دودیزه (عنعنوي) تهیه او تدارکاتو توپیر

تهیه او تدارکاتو لومړیتوبونه او تعهدات د اوســني عصر سره زیات تو پیر لري چې څو عمده فرقونه یې په لاندې ډول دي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

– پــه دودیزو تهیه او تدارکاتو کې د خریــد قیمت ته لومړیتوبونه ورکول کیږي حال داچې د نوي عصر په تدارکاتو کې د مالکیت تمام شوي قیمت ته لومړیتوب ورکول کیږي.

– په تهیه او تدارکاتو کې د اخیســتونکي او پلورونکي ترمنځ اړیکې د رقابت پربنســت ولاړې دي خو د نوي عصر په تهیه او تدارکاتو کې د مرستې او همکارۍ پربنسټ اړیکې شتون لري .

– په عنعنوي تهیه او تدارکاتو کې د وروستي عرضه کوونکي سره د اخیستونکي اړیکې ټینګیږي خو د نوي عصر په تهیه او تدارکاتو کې دغه اړیکې د لومړي عرضه کوونکي سره ټینګیږي .

– په عنعنوي تهیه او تدارکاتو کې جنسونه باید د مشخصاتو مطابق تهیه او وړاندې شي خو د نوي عصر په تهیه او تدارکاتو کې د جنسونو کاري خاصیتونوته لومړیتوب ورکول کیږي.

– په عنعنوي تهیه او تدارکاتوکې کیفیت د اخیستونکي له لوري کنټرولېږی خو د نوي عصر په تهیه او تدارکاتو کې اخسیتونکي له تهیه کوونکي د جنس د کیفیت د بیمې غوښتونکی وي.

– په عنعوي تهیه او تدارکاتو کې اخیســتونکی د تولید جریان له نږدې ګوري خو د نوي عصر په تهیه او تدارکاتوکې په مشترك ډول په تولید کې د خرابیدو د پیښې مخه نیول کیږي.

اصطلاحات

د ورکړې آمر

آمــر هغــه څوك دی چې د تهیــه او تدارکاتو د قانون په چوکاټ کې د جنســونو، خدماتو او ساختماني امورو د تهیه او تدارکاتو د تړون د منظورۍ او یا د تعدیل صلاحیت ولري.

داوطلب

داوطلب حقیقي یا حکمي شــخص ته ویل کیږي چــې د شرط پاڼې د موادو مطابق پخپله یا خپله قانوني اســتازی د آفر د وړاندې کولو په موخه د تهیه او تدارکاتو د قانون په چوکاټ کې د تدارکاتو په مرحلو کې ګډون وکړي.

آفر

آفر هغه ســند ته ویل کیږي چې د تړون د لاسلیك په موخه د دعوت یا مطالبې په مقابل کې د جنسونو، خدماتو او ساختماني امورو د تهیه او تدارکاتو لپاره د داوطلب لخواوړاندې کیږي، چې په هغې کې شــمېر، اندازه، مشــخصات، د یوه واحد قیمت، مجموعــي قیمت او نور ټول شرایط توضیح کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شرط پاڼه

شرط پاڼه هغه ســند ته ویل کیږي چې په هغه کې د جنســونو، خدماتو او ســاختماني امورو کمیت، کیفیت او د جنســونوځانګړتیاوې او همداراز د آفر شرطونه او د وړاندې کولو طریقه یې، له تهیه او تدارکاتو وړاندې توضیح شي.

د پرچون نرخ غوښتنه

هغه سند ته ویل کیږي چې په تهیه او تدارکاتو کې د جنسونو، خدماتو او ساختماني امورو د پرچون نرخ غوښتلو لپاره وړاندې شي.

داوطلبي

هغــه لاره ده چې داوطلب د هغې پراســاس د شرط پاڼــې د ځانګړتیاوو په پام کې نیولو سره خپل آفر د پام وړ تهیه او تدارکاتو لپاره اړونده ادارې ته وسپاري.

مقیده داوطلبي

هغې لارې ته ویل کیږي چې په هغه کې محدود داوطلبان چې له درې کسانو کم نه وي ، د داوطلبي لپاره وبلل شي.

د واحدې منبع تدارکات

هغې طریقې ته ویل کیږي چې د هغې په واسطه د جنسونو، خدماتو او ساختماني امورو تهیه او تدارکات له داوطلبۍ پرته په مستقیم ډول ترسره شي.

د تدارکاتو تړون

هغه لیکلی هوکړه لیك ته ویل کیږي چې د جنســونو، خدماتو او ســاختماني امورو د تهیه او تدارکاتو په اړه د بریالي داوطلب او ادارې ترمنځ لاسلیك کیږي.

د تدارکاتو مرحلې

هغو فعالیتونو ته ویل کیږي چې د جنســونو، خدماتو او ســاختماني امورو د تهیه او تدارکاتو په خاطر د آمر له تصمیم وروسته د تړون او شرط پاڼې د اصولو په پام کې نیولو پای ته ورسیږي.

د مشورتي خدماتو د وړاندیز غوښتنه

هغه سند ته ویل کیږي چې د وړاندیز شرطونه او لارې چارې په کې روښانه وي او د مشورتي خدماتو لپاره ورڅخه ګټه واخیستل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تړون لاسليك كوونكى (قراردادى)

هغه برياڵي كس ته ويل كيږي چې د اجناسو، خدماتو او ساختماني چارو د تهيه اوتداركاتو لپاره د تداركاتي ادارې سره تړون لاسليك كړي.

ځواب ويونكى آفر

هغــه وړانديز دى چې د داوطلب لخوا د جنســونو ، خدماتو او د ســاختماني چارو د تهيه او تداركاتو لپاره د شرط پاڼې داصولو مطابق وړاندې كيږي.

تأمينات

د غــير منقولــو اموالو جنسي ، نقدي يا مــالي اړخ او يا هغه بانكي تضمين ته ويل كيږي چې د داوطلب يا د قرار دادي لخوا د ضمانت په ډول اېښودل كيږي.

داوطلبي

په تداركاتي غونډو كې د اشخاصو ګډون دى چې د تهيه او تداركاتو په قانون كې درج شوى دى.

د تداركاتو پلاوي

د رييســانو او د ادارې له ټولو مســؤلينو څخه جوړ شوي وي چې د تداركاتو د امورو د تنظيم كولو او مخكې بيولو لپاره د آمر لخوا موظف كيږي.

د پيرودلو پلاوى

د ادارې د كاركوونكو څخه جوړشوى وي چې د تداركاتو ځانګړتياوو ته په كتوسره د آمر لخوا موظف شوى وي.

د آفر د ارزونې پلاوي

له هغو كاركوونكو څخه جوړ شوى وي چې د وړاندې شوو آفرونو لپاره د آمر لخوا موظف شي.

جنسونه

مختلف الډوله مصرفي او غيرمصرفي اموالو ته ويل كيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مشورتي خدمات

هغه فعاليتونه دي چې ذهني او مشورتي ماهيت لري

ساختماني چارې

د یو کور له سره رغول ، تخریب ، ترمیم ، د ساحې چمتو کول ، ژورول ، نصب مونتاژ، د زینت چارې، او همداراز ضمني خدمات لکه برمه وهل ، نقشـــه ويستل، تصوير اخیستل، د زلزلې په اړه څېړنې او دې ته ورته نور خدمات دي چې په تړون کې د ننه د درج شـــوو موادو په اســـاس سرته رسيږي خو په دې شرط چې د ذکرشوو خدماتو ارزښت د عمارت له قیمت څخه پورته نه وي.

وروسته پاتې آفرونه

له هغو آفرونوڅخه عبارت چې د شرط پاڼې د معین تاریخ او زمان په پای کې رامنځته شي او بې له دې چې پرانستل شي داوطلب ته بیرته ورکول کیږي.

د تړون اسناد

له هغو ټولو اســـنادو څخه عبارت دي چې له تړون څخه ترلاســـه شوي وي او د هوکړه لیك په توګه د تدارکاتو د ادارې او تهیه کوونکي ترمنځ موجود وي

په دغو اسنادو کې د تړون سند، د دواړو خواوو له لوري لاسلیك شوی رسمي سند چې عمومي شرطونه په کې وي، د تړون ځانګړي شرطونه، د دندو لایحه، د کمیت سند، د وخت او نیټې جدول، د نرخ جدول، د تحویل شرطونه، د هرې غونډې دا ســـنادو کاپي ګانې، غوښـــتنلیکونه، د ټاکل شوو کارکوونکو لنډې سوانح او نور اړونده هوکړه لیکونه.

د عامه ګټې وړ اقلام

له هغو موادو څخه عبارت دي چې په پرله پسې ډول د ډېرو ګټه اخیستونکو له لوري وکارول شي او ټاکل شـــوي معیارونه بشـــپړ کړي د بېلګې په توګه د قرطاســـېې مواد، د دفتر اړونده مواد، نقلیه وسایط او یا هغه بانکي تضمین دی چې د داوطلب او تړون کوونکي ترمنځ د تضمین په توګه پریښودل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لومړي څپرکي لنډيز

هغه کړکيچونه چې د يونوي تخصصي مســلك په توګــه يې تهيه او تدارکات لري په تيرو دريو لسيزو کې يې ځانګړی اهميت ترلاسه کړی دی.

پــه دغــه اهميت کې د پرنســيپونو مراعت کول، پــه اوس مهال کې اقتصــادي اصول ،نړيوال اقتصاد، د جنسونو، خدماتو او ساختماني چارو د توليد د فعاليت دوام او نورشامل دي.

له دې کبله چې د ادارو د پولي منابعو ډېر قيمت د تهيه او تدارکاتو له لارې په مصرف رسيږي ، نو په همدې خاطر تهيه او تدارکات د ادارو په فعاليت کې مهم رول لري او له بلې خوا د تهيه او تدارکاتو له لارې د ادارې د اقتصادي هدفونو لاســته راوړل، د محصولاتو د تمام شوي قيمت له لارې ځانګړې موثريت لري.

د تهيه او تدارکاتو له نوو فکرونو څخه ګټه اخيســتل حتمي او د منلو وړ دي ځکه تهيه او تدارکات د باکيفيته او ارزانو منابعو د ترلاســه کولو، د کار مواد، ماشين آلات وسايل او کاري قوت، او په لږ قيمت د محصولاتو د عرضه او توليدولو له لارې ترلاسه کيږي.

د لومړي څپرکی پوښتنې

۱.په ادارو کې ورځ تربلې د تهيه او تدارکاتو د اهميت زياتيدل په څه پورې اړه لري؟
۲.په تهيه او تدارکاتو کې ولې مناسب او يا ډېرکيفيت ، او لږ قيمت د اهميت وړ دی؟
۳.د اخيستونکي او پلورونکي له نظره د مناسب مقدار تفاوت بيان کړئ ؟
۴.د پلورلو د قيمت په پرتله د اکتساب د قيمت د غوره والي دلايل بيان کړئ.
۵.د اکتسابي قيمت تشکيل شوي جزيات بيان کړئ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

دویم څپرکی

د تهیه او تدارکاتو شکلونه او طریقې

ټولیزه موخه:

د طریقو د شمېرلو علتونه او په یو تدارکاتي جریان کې د هغو د کارولو د مواردو پېژندنه.

د زده کړې موخي : محصلین د دې فصل په پای کې باید په لاندې لاملونو وپوهېږي:

- د تهیه او تدارکاتو په لړ کې په رقابتې او غیر رقابتي طریقو پوهېدل.
- د تدارکاتو په جریان کې د ســاختماني امورو، خداماتو، اجناســو د نرخ اخیســتلو په طریقه باید وپوهېږي.
- د افغانســتان د اسلامي جمهوریت د تهیه او تدارکاتو عمومي قانون ته په کتوسره په آزادې او غیر ازادې داوطلبۍ پوهېدل.
- د ملي او نړیوالو سرچینو څخه تهیه او تدارکات تشخیص او وپېژندل.

د تهیه او تدارکاتو طریقې

د جنســونو، خدماتو او ســاختماني چارو د تهیه او تدارکاتو تصمیم نیــول د تدارکاتو دمهمې طریقې څخه شمېرل کیږي چې تصمیم نیوونکي هغو ته په کتو سره غواړي چې یو ښه او مناسب تهیه کوونکی او پلورونکی چې د تدارکاتو اړتیاوې یې پوره کړي، ترلاسه کړي.

د اړتیاوو په پام کې نیولو سره لکه د پیسو حجم، محرمیت، ګټې، پیچلتیا، استعجال او د تهیه او تدارکاتو د پیروډونکو نور شرایط په عمومي ډول په دوه برخو ویشل شوي دي چې عبارت دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

له رقابتې شيوې او غيررقابتي شيوې څخه سربېره پردې که دغه تدارکات د کورنيو منابعو يا بهرنيو منابعو څخه ترلاسه شوي وي.

د افغانستان د اسلامي جمهوريت د تهيه او تدارکاتو په پنځه ويشتمه ماده کې بهرنيو منابعو ته د داوطلبۍ شرطونه په لاندې ډول دي:

١ – په هغه صورت کې چې د ساختماني چارو، جنسونو او خدماتو تهيه او تدارکاتو تهيه کول د افغانستان د رقابتي قيمت په اساس له درې کسانو څخه کم وي.

٢ – په هغه صورت کې چې د هيواد په د ننه کې د داوطلبۍ په مرحلوکې ، داوطلب د قبليدو وړ ونه پيژندل شي.

الف – د رقابتي داوطلبۍ شيوه (طريقه):

د رقابتي تهيه او تدارکاتو اصلي مقصد د غوره اکمال کوونکي ټاکل ، د اغيزمنتيا په پام کې نيولو سره غوره مشاور او تړون کوونکی ټاکل ، اقتصاد په پام کې نيول او د پيسو په مقابل کې ارزښت دی .

غوره اکمال کوونکی هغه څوك دی چې يو تړون په مناسب او د غوره تخنيکي او پولي امکاناتو په پام کې نيولو سره ترسره کړي.

د رقابتي داوطلبۍ شيوه په مختلفو شکلونو بيان شوې ده او د تهيه او تدارکاتو د قانون د پنځه ويشتمې مادې له مخې رقابتي داوطلبي په لاندې نومونو ياده شوې ده .

- آزاده داوطلبي.
- بنده داوطلبي.
- دوه پړاوه لرونکي داوطلبي.
- نرخ ټاکل (نرخ اخيستل).

آزاده داوطلبي: د تدارکاتو په دغه روش کې فرمايش ورکوونکی يا اخيستونکی ټولو علاقه لرونکو داوطلبانو ته په آفر کې د ګډون اجازه ورکوي او د ټولو لپاره د يوډول آفر ورکولو زمينه برابروي ترڅو يو زيات شمير داوطلبان د آفر ورکولو په لړ کې سهم واخلي او مناسب نرخ ته لاس رسی پيداکړي.

د افغانستان د اسلامي جمهوريت د تهيه او تدارکاتو د قانون په دوه ويشتمه ماده کې د آزادې داوطلبۍ شرطونه په لاندې ډول بيان کړي دي.

– د مشورتي خدماتو د سرته رسولو پرته د جنسونو، خدماتو او ساختماني چارو تهيه اوتدارکات

(c) ketabton.com: The Digital Library

له آزادۍ داوطلبۍ له لارې رامنځته کیږي یا دا چې په قانون کې په بل ډول بیان شوي وي.

– هرکله چې د جنســونو، خدماتو او ســاختماني چارو تهیه او تدارکات د آزادۍ داوطلبۍ له لارې رامنځتــه نه شي او امکان ونه لري، دلایل یې په لیکلې بڼه د تدارکاتي مراحلو په اســنادو کې درج کیږي.

– د ازادې داوطلبۍ شیوه د یوې مرحلې ، او دوه مرحلو په شکل یا د یوې ټرل شوي یو پاکټۍ او دوه پاکټۍ آفر په ډول تطبیق کیږي چې هریو یې په لاندې ډول بیانیږي .

یوه مرحله یې یو پاکټي داوطلبي

دغه کړنلاره، په داوطلبۍ کې یوه اساسي او عامه کړنلاره شمېرل کیږي او ډېر وخت د جنسونو د اخیستلو په وخت کې کارول کیږي.

د داوطلبــۍ پــه دغه ډول کې داوطلب خپــل تخنیکي او مالي آفر (وړاندیــز) په یو پاکټ کې وړانــدې کــوي ، آفرونه په عام محــضر کې په یو معین ځای کې په یو معــین وخت کې او په یوه معینه ورځ چې د داوطلبۍ اسناد ورسره درج وي ، وړاندې کیږي ، نرخونه په لوړ آواز ویل کیږي او وروســته آفرونه ارزیابي کیږي او ټرونونه په کم نرخ ارزول کیږي او د اړوندې ادارې د لاســلیك ځخه وروسته ورکول کیږي.

یوه مرحله یې دوه پاکټې داوطلبي

یومرحلــه یي دوه پاکتي داوطلبــي په ځانګړي ډول د پروژو د تخنیکــي خریدارۍ لپاره چې قیمت یې په لومړۍ مرحله کې د اړتیاوو لپاره نه وي په پام کې نیول شوی، کارول کیږي.

په دې داوطلبۍ کې مالي او تخنیکي آفرونه په دوه بیلو پاکټونو کې بندیږي یا یو مهر ورباندې لګول کیږي، وړاندې کیږي.

البته په دغه ډول داوطلبۍ کې په آفر کې بدلون راوستلوته اجازه نه ورکول کیږي او همدارنګه د پولي آفر لپاره ضمیمه کول هم د منلووړ نه دي.

د دې شــیوې هدف دادۍ چې د اخیســتونکي اداره قیمت ته له کتو پرته تخنیکي مســایل و ارزوي ، آفرونــه چې د مشــخصاتو سره پرتله نــه وي د یو نافص او غیر ځواب ویونکي آفر په توګه پیژندل کیږي.

دوه مرحله لرونکي دوه پاکټې داوطلبي

دغه ډول داوطلبي په معمولي ډول هغه وخت کارول کیږي چې د تخینکي آفر امکانات شتون

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولري د بيلګې په ډول تخنيکي وســايل ، د توليدي دســتګاګانو او ماشــينونو وســايل ، په دې شکل په لومړۍ مرحله کې مالي او تخنيکي آفرونه په مهر شوو پاکټونو کې په جدا ډول وړاندې کيږي.

تخنيکي آفرونه په معين وخت او معين ځای کې د داوطلبۍ له اســنادو سره وړاندې کيږي. که چيرې د ا خيســتونکي په مشــخصاتو او اړتياوو کې بدلون رامنځته شي نو په دې وخت کې بدلون موندونکی حالت له داوطلبانو سره مطرح کيږي او هغوی ته اجازه ورکول کيږي چې تخنيکي آفرونه اصلاح کړي د نوو مشخصاتو او ضروریاتو او اړتياوو مطابق نوي آفرونه وړاندې کړي.

البته دا ډول آفرونه د ا دارې د ســتندردونو او مشــخصاتو سره مطابق رامنځته کيږي ترڅو د تدارکاتي ادارې د اړتياوو تخنيکي حل لاره پيدا کړي.

هغــه داوطلبان چې د نوي تخنيکي آفر په وړاندې کولو کې پاتې راځي، آفرونه يې ناقص دي او د صلاحيت لرونکي مقام لخوا رد او نه منل کيږي.

اصلي او يا تعديلي آفرونه په معين ځای، معينه ورځ، معين وخت او په عام محضر کې وړاندې کيږي او له ارزونې او د صلاحيت لرونکي مقام له منلو وروسته د چاچې ترټولو ټيټ نرخ وړاندې کړيدی تړون لاسليك کيږي.

دوه مرحله يي داوطلبي

دوه مرحله يې داوطلبي د لويو او پيچلو څو اړخيزو پروژو لپاره کارول کيږي.

په دې شکل داوطلبانو کې په لومړۍ مرحله کې يواځې تخنيکي آفرونه وړاندې کيږي تخنکي آفرونه د داوطلبۍ د مندرجو اسنادو مطابق په معين ځای ، معين وخت ، او په معينه ورځ وړاندې کيږي.

د آفرونو د ارزونې په وخت کې، نواقص، نيمګړتياوې او د نورو بدلونونو په اړه له داوطلبانوسره خبرې کيږي او د دوی نظريات بايد په دقت د غور او څيړنې لاندې ونيول شی.

وروسته له هغه چې ارزيابي شوي آفرونه د صلاحيت لرونکي مدير د تاييد وړ وګرځي، په دويمه مرحله کې د داوطلبانو څخه غوښــتل کيږي ترڅو خپل مالي آفرونه د نوو توافق شــوو مشخصاتو مطابق وړاندې کړي.

د افغانســتان د جمهوري اســلامي دولت د تهيه او تدارکاتو په اته دېرشمه ماده دويم بند کې د داوطلبۍ دويمه مرحله داسې بيانوي.

۱. په هغه صورت کې چې د تدارکاتو اداره د جنسونو، خدماتو او ساختماني چارو د تدارکاتو د اړتياوو د له منځه وړلو په اړه دلايل او توضيحات وړاندې نه کړي او په دې اړه د خپلو اړتياوو د له منځه وړلو په باره کې د وړانديز غوښتونکي شي، نو په دې حالت کې د تدارکاتو اداره داوطلبانوته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تدارکاتو د قانون د څلورویشتمې مادې د دویمې فقرې په چوکاټ کې مشوره ورکوي.

۲.پــه هغه صــورت کې چې تــدارکات، د تحقیقاتي مطالعاتــو او د مطالعاتو د ازمایښــت او پرمختــګ پورې اړه ولري، خو داچې ارزښــت لرونکي تجارتي تــوکي او د تحقیقاتو د مصارفو د پوره کولو لپاره په کافي کمیت تولید شي.

۳.د دوه مرحله یي داوطلبۍ په لومړۍ مرحله کې د تخنیکي مشخصاتو اړوند آفرونه، کیفیت او د جنسونو، خدماتو او ساختماني چارو نورې ځانګړتیاوې او همداراز د داوطلبانو تخنیکي او مسلکي اهلیت هم په شرط پاڼه کې درج کیږي خو یواځې د آفر قیمت له دې مستثنی دی.

۴.د تدارکاتو اداره کولای شي تخنیکي شرطونه یا په شرط پاڼه کې درج شــوی تړون په لومړۍ مرحله کې پای ته ورسوي.

۵. د داو طلبۍ په جریان پورې تړلي احکام د داوطلبۍ په دوهمه مرحله کې هم د پلي کېدو وړدي.

محدوده یا مقیده داوطلبي

د داوطلبـــۍ دغه شـــیوه چې د محدودې داوطلبۍ په نـــوم یادیږي ، اعلان نه لري او عمومي خلکو ته نه رسیږي.

د داوطلبۍ اساسي هدف د عرضه کوونکو تثبیث یا د دتړون د اجرا کولو تخنیکي او مالي غوره اومناســبه وړتیا ده او له بلې خوا د آفرونو د زیاتیدو د مخنیوي لپاره لازم ګام بلل کیږي په داســې حال کې چې ارزیابي وړاندې سرته رســیدلې وي اویاداچې د تړون قیمت کمې پیســې وي، د ګټې اخیستنې وړ ګرځي.

د افغانســتان د اســلامي جمهوریت د تهیه او تدارکاتو د قانون په ۲۳ ماده کې د محدودې یا مقیدې داوطلبۍ لپاره لاندې شرطونه بیان کړي.

۱. په هغه صورت کې چې اداره دامعلومه کړي د جنسونو، خدماتو او ساختماني چارو تهیه او تدارکات یواځې د محدودو داوطلبانو لخوا ترتیب شوي وي.

۲. په هغه صورت کې چې د زیاتو افرونو له بررسي څخه وروسته اداره تشخیص کړي چې په کمو مصارفو بشپړ وخت د تدارکاتو له قیمت سره تناسب ونه لري.

نرخ اخیستنه

د نرخونو د مقایسې پر اساس د پلورلو په دغه لړۍ کې د اکمال کوونکو لخوا د تدارکاتو لپاره کمې پیسې ورکول کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نرخونو په غوښـــتنه کې باید د ضرورتونو لپاره بشـــپړه تشریح او همداراز د انتقال وخت او ځای وي.

د نرخونو دغه لړۍ هم کولای شئ د تلکس یا لیکلو له لارې هم وړاندې کړئ .

پـــه کورنیـــو پیرودنوکې چې دغه لړۍ د پرچون پیرودنې په نوم هم یادیږي د جګړې د پاڼو په اســـاس رامنځته کیږي او ددغه روش په اســـاس د پلورلو هیت پلورونکي ته ورځي او د استعلام په واسطه نرخونه غواړي .

د افغانستان د اسلامي جمهوریت د تهیه او تدارکاتو د قانون په ۲۱ ماده کې نرخونه په تفصیل سره په لاندې ډول بیان شوي دي.

۱.د نرخونو غوښـــتنه هغه وخت وړاندې کیږي چې تخمیني قیمت یې د تدارکاتو د قانون د ۹۱ مادې له لومړۍ فقرې له اتم جز څخه له اعظمي قیمت څخه تیرى ونه کړي .

a. معیاري تجارتي جنســـونه چې په آســـانۍ سره د لاسته راوړلو وړ وي او د تدارکاتو د ادارې د مشخصاتو مطابق تولید شوي نه وي.

b.د خدماتو تدارکات.

c. ساختماني امور

۴.د نرخونـــو پـــه ورکړه کې کمیت، کیفیت، شرطونه، د اخیســـتو وختونه، د نرخونو د وړاندې کولو وخت او د داوطلبانو لپاره نور ایجابات په یو ډول درج کیږي.

۵.د نرخ ورکړه حداقل دریو داوطلبانو ته چې د شرایطو سره برابر وي لیږل کیږي.

۶.په هغه صورت کې چې د جنسونو، خدماتو او ساختماني چارو تهیه اوتدارکات په افغانستان کې حد اقل له دریو منابعو څخه په مناســـب قیمت ترلاســـه کیداى شي ، د نرخ ورکړه د هیواد په دننه کې کیږي.

۷. داوطلـــب کـــولاى شي چې یو واحد نرخ په لیکلې بڼه په یوه معین وخت کې وړاندې کړي، دغه نرخ د بدلون او مذاکرې وړ نه دى او په دې صورت کې د داوطلب د تصدیق، ثبت او راجستر شوو تجارتي اسنادو کاپي هم ورسره ضمیمه کیږي.

۸.هغـــه داوطلب چې ترټولو ښـــکته نرخ وړاندې کړي او همداراز د تـــدارکاتي ادارې شرطونه دغوښتنې د مندرجاتو مطابق وړاندې کړي د ګټونکي په توګه ټاکل کیږي.

۹.پـــه لیکلې بڼه د ګټونکي داوطلب لخوا د نرخونو د ورکړې منل د اړونده تړون حیثیت لري او نوي تړون ته اړتیا نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له رقابت پرته د داوطلبۍ طريقه

د غيررقابتي تدارکاتو طريقه معمولا د پلورونکي او اخيستونکي د مستقيمو مذاکراتو له امله رامنځته کيږي او له دې طريقې څخه په لاندې حالاتو کې ګټه اخيستل کيږي :

– په کم ا رزښت پيرودنې.

– هغه وخت چې د اخيستونکي او پلورونکي اړيکې ډېرې نږدې وي .

– هغه وخت چې د رقابتي جريان دمراحلو طی کول له امکانه لرې خبره وي .

– د ځانګړو ملحوظاتو په پام کې نيولو سره بايد اخيستونکی د داوطلبۍ د جريان د رامنځته کولو څخه ډډه وکړي.

د افغانستان د اسلامي جمهوريت د تهيه او تدارکاتو د قانون په ۲۴ ماده کې د واحدې منبع په لاندې ډول په صراحت بيان شوې.

۱. د واحدې منبع څخه تدارکات يواځې په لاندې حالاتو کې جواز لري .

a. د تدارکاتو د هيئت د کتبي او موجه تصميم په اساس يواځې د دې لپاره چې يواځې يو تړون لاسليك کوونکی کولای شي چې په يو معين وخت کې تدارکات چمتو کړي.

b. په داسې حال کې چې تړون لاسليك کوونکی د قانون د حکمونو مطابق د جنسونو ، خدماتو او ساختماني چارو د تهيه او تدارکاتو په اړه انحصاري حقونه ولري او مناسب بديل ونه لري.

c. د جنسونو، خدماتو او ساختماني چارو د تهيه او تدارکاتو په اړه عاجل ضرورت شتون ولري چې د هغه د ځنډ په صورت کې صحيح والی ، عامه مصؤنيت او روغه جوړه له جدي ګواښ سره مخ وي او د داوطلبۍ مرحلو د سرته رسولو لپاره لازم وخت نه وي او غير عملي وي.

۲. تدارکات له واحدې منبع څخه د تدارکاتو د اساسي تړون له امله منځته راځي، اداره اړده چې د تدارکاتو د سرته رسولو لپاره له واحدې منبع څخه ، کميت، کيفيت، شرطونه اونورې اړتياوې په ليکلې بڼه ترتيب او د اړونده د کړنلارې مطابق په خپلواك ډول له داوطلب سره شريك کړي.

د تهيه او تدارکاتو شکلونه

تهيه او تدارکات له هغو څخه د ګټې اخيستنې هدفونوته په کتوسره په دوه ځانګړو کټګوريو ويشل شوي دي چې په لاندې ډول بيانيږي.

الـف – په توليد پورې اړوند مستقيم تهيه او تدارکات: په دې ډول تدارکاتو کې څوشيان

(c) ketabton.com: The Digital Library

شــامل وي چې د ټمام شــوي کار د محصول يو بخش رامنځته کوي، مثال خام مواد يا د يو محصول اجزا يا مختلف ترکيبات.

ب – غيرارتبــاط لرونکي يا غير مســتقيم تهيه او تدارکات: دغــه ډول تدارکات عملياتي منابعو پورې اړوند دي او په عادي ډول رامنځته کيږي .

دغه ډول خريداري بيلابيل جنســونه ، مختلف خدمــات په در بر کې نيسي او همداراز د لوړ قيمت محصولات هم په کې شامل وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دویم څپرکي لنډیز

د تهیه او تدراکاتو مختلفې طریقې د تدارکاتو د جریان لپاره یو ضروري امر دی ځکه د ادارو اړتیاوې په یوډول نه وي او د پیسو له اندازې، مشابهت، نوعیت، استعجالیت، محرمیت، پیچلتیا ، د اهمیت له درجې او نورو مشخصاتو له پلوه فرق لري.

لکــه څرنګه چې پوهیــږو د تدارکاتو مرحلې د مصرف د رامنځته کیــدو لامل ګرځي نوبناء د مناسبې طریقې ټاکل د تدارکاتي لړۍ د مصارفو د کمیدو لامل ګرځي، همداراز د تهیه کوونکو لخوا تدارکاتو د ډول ډول اړتیاوو له منځه وړل له امکان څخه وتلی کار دی

د تداراکاتو په جریان کې د مناسبې شیوې ټاکل د اهمیت وړ دي ځکه هرکله چې د تدارکاتو اداره د اخیســتنې تصمیم ونیسي نوپه دې وخت کې باید پوه شي چې څرنګه په معقول ډول دې هدف ته ورسیږي د مثال په توګه ، د اخیستلو لپاره کمې پیسې داوطلبۍ ته وړاندې شي نو په دې وخت کې د ادارې فزیکي او انســاني منابع د تېروتنې خواته درومي او له بلې خوا د کم ارزښــت د لاســته راوړلو لپاره ډېر وخت اوزیات لګښــت کارول کیږي او یا برعکس که چیرې عاجلې اړتیاوې پــه پــام کې ونیول شي چې د ځنډ په صورت کې زیــان واړوي او زیان یې هم له امکان څخه لرې وي اویــا پــه هغه کچه قیمت تمام شي چې د ګټې په پرتله یــې د رقابتي داوطلبۍ جریان ډېر کم وي ،نوپه دې وخت کې په کار دی چې د اړتیاوو وروســتیو موخو ته درســېدلو لپاره په رسیدوکې کوښښ وشي او همداراز مناسبه لاره وټاکل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دویم څپرکي پوښتنې

۱.د رقابتي داوطلبۍ اساسي هدف څه دی ؟

۲.په کوم حالت کې دغیررقابتي داوطلبۍ مرحله موجه ده ؟

۳.د یوې مرحلې لرونکې دوه پاکټي داوطلبۍ او د دوه مرحلو لرونکې دوه پاکټي داوطلبۍ ترمنځ څه فرق دی؟

۴.دوه مرحلې لرونکې داوطلبي په کوم ډول داطلبۍ کې کارول کیږي ؟

۵.مستقیم تهیه او تدارکات له غیر مستقیمو تهیه او تدارکاتو سره څه فرق لري ؟

۶.د آزادې او محدودې داوطلبۍ ترمنځ څه فرق شتون لري ؟

۷. د محدودې داوطلبۍ د ګټو په هکله خپل نظر بیان کړی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د داوطلبۍ مرحلې

ټولیزه موخه:

په یوه تدارکاتي بهیر کې د داوطلبۍ د مرحلو د رغنده عناصرو په ځانګیړنو پوهېدل.

د زده کړې موخې: محصلین باید د دې څپرکي په پای کې په لاندې معلوماتو وپوهیږي:

- د بودیجې په پام کې نیولو سره د اړتیاوو په مشخصاتو او څرنګوالي وپوهیږي.
- د تخنیکي ، مالي ، تجارتي او چاپېریال له پلوه د آفرونو په علتونو او ارزونه.
- د تړون د ورکولو په جریان څرنګوالی.
- د ورکړي په اصولو پوه شي.
- د تړون د پرداخت په تنظیمولو وپوهیږي.
- په تړون کې د زیانونو د اداکولوپه مادې وپوهیږي.

د داوطلبۍ مرحلې ټول پیچلي او کړکیچن جریان او همداراز د جنسونو، خدماتو او ساختماني چــارو ددرك کولو لپــاره د ټولو اړتیاوو تثبیت د تړون د ورکولو پورې په در بر کې نیسي، چې هره مرحله یې د هغې له لازمو تفصیلاتو سره په لاندې ډول ترمطالعې نیسي.

۱. د اړتیاوو ثابتول

د جنســونو، خدماتو او ســاختماني چارو د اړتیاوړ تدارکاتو د لومــړني جریان د تصمیم پیل د

(c) ketabton.com: The Digital Library

اداري لخوا نیول کیږي چې د پولي وجوه او د واك لرونکي مرجع د منظورۍ لخوا او د طرح شــوي پلان له مخې رامنځته کیږي.

د تدارکاتــو د مقرراتــو وړاندې لیکونکي په ۱۳ ماده کې د اړتیاوو په اړه لاندې حکمونه بیان کړي دي:

a – هره تدارکاتي اړتیا د غوښــتنې څخه ګټې اخیســتنې سره باید په دوســیه کې ثبت شي چې لاندې مندرجات باید ولري.

۱. د ۱۵ ،۱۷ و ۱۸. مادو پراساس د اړتیا وړ جنسونو، خدماتو او ساختماني چارو مناسبه توضیح.

۱. د جنسونو، خدماتو او ساختماني چارو تخمیني قیمت.

۲. د بودیجې شرح کول.

a. مصرف کوونکی نهاد باید د جنســونو ، خدماتو او ســاختنماني چــارو د ترتیب او توضیح په وخت کې تخنیکي مشوره وغواړي ترڅو د اړتیاوو په وخت کې یې ډاډه وي.

b.د جنســونو، خدماتو او ســاختماني چارو د تخمیني قیمت د ترتیب کولو په وخت کې باید مصرف کوونکی ډاډه شي چې تخمین شوی قیمت ربښتینی او د مارکیټ د شرایطو مطابق او د نویو اقتصادي معلوماتو د حاصلولو پربیا دی یا خیر.

c. د تــدارکاتي پړاونــو له شروع نه مخکې، د تدارکاتي پړاونو د پیل په خاطر باید تدارکاتي ادارې ته وسپارل شي.

۲. د مشخصاتو چتموکول

د اړتیاوو د تثبیت د مرحلې وروســته، د جنســونو، خدماتو او ســاختماني چارو د مشــخصاتو چمتوکــول د ادرې لپــاره اړین دي، دغه مرحله د تدارکاتو د جریان د تصمیم نیولو لپاره یوه مهمه ځانګه ده څکه پلورونکی د پلورلو په وخت کې له پوره مهارت څخه برخمن وي.

ځانګړتیاوې کولای شــو د جنسونو، ساختماني چارو او خدماتو د اړتیاوو څخه هم تعریف کړو او ځانګړتیاوې معنی د اړتیاوو په باره کې د تهیه کوونکي سره ارتباط دی یعنې جنس یا تدارك شوی خدمت باید د اخیستونکي اړتیاوې پوره کړي.

ځانګړتیــاوې نه یواځې د جنس او د اړتیاوړ خدماتو پورې اړه لري بلکه د کیفیت ټول اړخونه په پام کې نیسي او همداراز مناســب کیفیت، مناســب ځای، مناســب وخت او مناسب قیمت هم په لړ کې نیسي.

پــه ځانګړتیــاوې پوهېدل او چمتو کول په عمومي ډول په تدارکاتو کې ډېر اهمیت لري نو له

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدې امله د ځانګړتیاوې په چمتو کولو کې باید لاندې ټکي په پام کې ونیول شي:

- ځانګړتیاوې باید مبهم او نامعلوم نه وي بلکه روښانه وي.
- ځانګړتیاوې په لنډ او ټولیز ډول چمتو شي.
- ځانګړتیاوې باید بشپړ وي.

د تدارکاتي جریانونو د مختلفو موادو په ارتباط د مشخصاتو تهیه کول فرق لري چې په لاندې ډول بیانیږي.

الف- د جنسونو ځانګړتیاوې:

د جنسونو د مشخصاتو د تهیه کولو په اړه بیلابیلې لارې شتون لري ځکه د جنسونو څخه د معمولي لارو چارو په وخت کې ګټه اخیستل کیږي او په پیچلې او لانجمنو جنسونو بدلیږي.

اخیستونکی باید پوه شي چې کوم ډول ځانګړتیاوې د هغه د اړتیاوو پوره کوونکي دي او یا دا چې په دې اړه دیو شخص یا یوه ډوله د ماهرو اشخاصو سره مشوره وکړي ، ځکه په ځینې حالاتو کې د یو جنس د اړتیاوړ ځانګړتیاوې امکان لري چې د څو ډوله ځانګړتیاوې څخه ترکیب وي ، د مثال په توګه د ډیزاین تخنیکي ځانګړتیاوې، د اجناسو ترکیبي ځانګړتیاوې.

ځانګړتیاوې په مختلفو ډولونو تهیه کیږي د مثال په توګه نوم یا تجارتي نښه، د جنسونو نمونه، تخنیکي ځانګړتیاوې، د ډیزاین ځانګړتیاوې، ترکیبي ځانګړتیاوې (د جنس جوړوونکي عناصر) و ظیفوي او اجرايوي ځانګړتیاوې او د ستندردونو څخه ګټه اخیستل د یادونې وړ دي چې دغه ځانګړتیاوې هریو ګټې او نیمګړتیاوې لري.

د تدارکاتو د مقرراتو په ۱۶ او پنځه لسمه لیکل شوو مادو کې د اړتیا وړ جنسونوته په اړه په لاندې ډول وضاحت ورکړل شوی دی.

۱.د جنسونو د تهیه کولو لپاره هره تدارکاتي غوښتنه باید په بشپړ ډول روښانه، دقیق او له شك پرته د اړتیاوړ جنسونه ولري او لاندې ټکي له ځان سره ولري.

- د بشپړوالي او تحویلۍ جدول.
- د ضرورتونو بشپړه روښانتیا.
- ځانګړتیاوې.
- نقشه ویستل.

۱.ځانګړتیاوې په مناسب ډول لاندې مندرجات لري:

- د جنسونو منظورول او هدفونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

– په بشپړ ډول د ضرورتونو بیانول.

– په مناسبه اندازه د عمومي ځانګړتیاوې بیانول.

– د جنسونو د کاراچونې روښانتیا.

– د محصولاتو په ګډون پارامترونه.

– بعدونه ، سمبولونه، ژبه ، عملي او بسته بندي اصطلاحات ، د مارك شرطونه او نښانې.

– د پلټنې او ازمايښت شرطونه.

– د اجرا وړ ټول معيارونه.

۳.۱- د جنسونو توضيح يا بيانول بايد د رقابت په شکل مطرح شي:

د خدماتو ځانګړتياوې

مختلف خدمات لکه ترانسپورتي ، اعلاناتي ، امنيتي ، بانکي ، ښوونيز ، طرح کوونکي او مشورتي ، او نور شتون لري او له ۱۹۹۰ کال راپديخوا په کې زياتوالى راغلى بناء دا به ستونزمن کار وي چې د دې ټولو خدماتو ځانګړتياوې پيدا او وټاکو او همداراز د ډېرو قضيو پايلې دا ښيي چې د خدماتو سطحه ډېره ټيټه او کمزورې ده او د ډېرو مصارفو درامنځته کېدو لامل ګرځي نو په همدې خاطر خدمات لاندې ځانګړتياوې لري.

– خدمات نه حس کيږي.

– خدمات يا د فعاليتونو سرته رسول او يا د دخالت دندې لري.

– د جنسونو په څير نه شو کولاى د خدماتو خاوند شو.

– خدمات ذخيره کيداى نه شي.

– د اخيستلو نه مخکې د خدماتو نښې نه شو ليدلاى.

– خدمات د افرادو لخوا چمتو کيږي.

هغه ستونزې چې د خدماتو د ځانګړتياوې د چمتو کولو په مخ کې پرتې دي هغه دا دى چې ځينې وختونه نه شــو کولاى يو خدمت تعريف کړو او يا دا چې وګړي بېلابېلې ســليقې (ذوقونه) لري او په مســاوي او مشــابه توګه خدمات نه وړاندې کوي او يا داچې امکان لري يو ډيزاين په مســلکي توکــه طرحه شي خــو فرمايش کوونکي ته د منلــووړ نه وي، يعنې د ســليقوي ملحوظاتو پربنسټ هغه څه چې په دې بخش کې د پلي کېدو وړ دي، د خدماتو د سطحې ترون دى.

د خدماتو د ســطحې ترون له هغه ترون څخه عبــارت دى چې د خدماتو د تدارك کوونکي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخيستونكي ترمنځ د خدماتو په تر ټولو ټيټه كچه موافقه وكړي .

د تداركاتــو د مقرراتــو په ۱۸ مــاده كې د خدماتو د توضيح يا بيانولو پــه اړه لاندې حكمونه راغلي دي.

۱ – د خدماتو د ترسره كولو لپاره هره تداركاتي غوښتنه بايد په بشپړ ډول روښانه، دقيقه او له شــك څخه لري وي او د اړتياوړ خدمات بايد ولري، په دغه توضيح كې بايد د وظايفو هغه لايحه وي چې د اړتيا وړ په وخت كې مندرجات هم له ځنه سره ولري .

– د خدماتو هغه هدفونه او مقصدونه چې بايد هغه ته لاس رسی پيداكړو.

– د مشخصو مسوليتونو د دندو لست.

– د تحويل وړ محصولات.

– د هر تكړه كاركوونكي لپاره لازمه كاري تجربه.

– اداره او د راپور وركولو مسوليت او همدراز اداري ترتيبات اود راپور وركولو شرطونه.

– د پلټنې شرطونه.

– زماني جدول.

د ساختماني چارو ځانگړتياوې

د تداركاتو دمقرراتو په ۱۷ ماده كې د ســاختماني چارو د مشــخصاتو د بيانولو يا توضيح كولو په اړه لاندې تدابير په پام كې نيولي دي.

۱ – د ساختماني چارو لپاره هره تداركاتي غوښتنه بايد په بشپړ ډول توضيح، دقيقه او د اړتياوړ ســاختماني چارې له ځان سره ولري چې دغه توضيح د اړتيا په وخت كې لاندې مندرجات هم له ځان سره لري.

– د ساختماني چارو دساحې توضيح لكه د وسايلو نصبول يا د ډيزاين جوړل.

– د ساختماني چارو هدفونه او فكر.

– دساختماني چارو تكميلي يا زماني جدول.

– د دندو لست او ځانگړتياوې مسؤليتونه.

– دنظارتي شرطونو تفصيل، ارتباط نيول او نور اداري ترتيبات.

– د طرح او ډيزاين شرطونه.

– ځانگړتياوې او معيارونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

– د کمیت بل او یایې معادل.

– د پلټنې د ازمایښتونو شرطونه.

د تمویل منابع (بودیجه او د بودیجې ځانګړي کول)

د تدارکاتي اړتیا د له منځه وړلولپاره د بودیجې شــتون اویا د بودیجې ځانګړي کول د تدارکاتو د لومړنیو مالي مرحلو څخه شمېرل کیږي او بودیجې ته د لاس رسي پرته په راتلونکو مرحلو کې د داوطلبۍ لړۍ صحیح نه ده ځکه د بودیجې د شتون په صورت کې هم فرمایش ورکوونکي او هم فرمایش اخیستونکي د تړون د ترسره کولو په وخت کې ډاډه وي ، اوله دې پرته وروستي لګښتونه بې ځایه وي او اخیستونکي په معاملاتو کې خپل باور له لاسه ورکوي .

د تدارکاتو د مقرراتو په ۱۴ ماده کې د بودیجې د ځانګړي کولو په اړه لاندې مرحلو ته اشاره شوې:

۱- د تدارکاتــو اداره د تدارکاتي مرحلــو له پیل وړاندې د تدارکاتو د چمتوکولو لپاره د اړتیا وړ مصارفو په پام کې نیولو سره باید ډاډ ترلاســه کړي چې د تدارکاتو د قانون د ۱۵ مادې په اســاس کافي بودیجه شتون لري او ځانګړې شوې ده.

د تړون د تولیز قیمت سربېره د اړتیاوو مطابق عمومي مصرفونه لاندې مطلبونه په پام کې نیسي.

– - احتمالي لګښــتونه: په تړون کې د اســعارو د راکړې ورکړې د هرډول بدلون سره سره په قیمت کې فرق رامنځته کیږي .

نور لګښــتونه چې د تحویــلي چارو پورې اړوند وي اوهمداراز تــدارکاتي او بودیجوي اړتیاوې چې د تدارکاتو اداره یې د پرداخت مسولیت ولري لکه کرایه ، بیمه ، په هیواد کې دننه دګمرك د حسابونو تحویلي ، راغلي ټکسونه ، پلټنه ، او په خدماتو پورې اړوند هرډول مصرفونه .

– د تسهیلاتي امورو پورې اړوند مصرفونه، خدمات یا هغه منابع چې د تدارکاتو د ادارې لخوا ترتیبیږي لکه ځای ، دمشاورینو لپاره دفتر او نورې آسانتیاوې او یا مرسته کوونکي کارکوونکي.

۱ – د تدارکاتو دفتر: همدااراز بایدډاډ ترلاســه کړو چــې د تدارکاتي مرحلو لپاره کافي بودیجه په لاس کې لرو.

۲ – هرکله چې د تدارکاتو اداره د تدارکاتي چارو مرحلې د تدارکاتو د مقررې د ۱۴مادې دریېم بند ته په کتوسره د بودیجې د ځانګړې کولو وړاندې پیل کړي، نو په دې حالت کې باید د خزینو د ریاست پخوانۍ هوکړه لیك ترلاسه کړل شي.

۳- هرکله چې د تدارکاتو اداره د څو کلن تړون د تدارکاتي چارو د مرحلو د پرداخت مسؤلیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

په غاړه واخلي لاندې مرحلې باید په پام کې ونیسي.

د ټرون له لاسلیك نه وړاندې باید د مالیې وزارت د دفتر د بودیجې منظوري ترلاسه کړي.

د طریقې ټاکل

د داوطلبۍ د شیوې ټاکل د داوطلبۍ د نورو مرحلو د اړتیاوو څخه شمېرل کیږي یعنې دا چې د وخت له پلوه د داوطلبۍ کومه لاره غوره او مناسبه شیوه ګڼل شویده.

په عمومي ډول آزاده داوطلبۍ په دولتي سکتور کې مناسبه شیوه ده او همداراز محدوده داوطلبۍ په خصوصي سکتور کې غوره او مناسبه شیوه ګڼل شوېده.

اعلان

دغه مرحله د اسنادود داوطلبۍ د ترتیب او همداراز د مشخصاتو د تهیه کولووروسته ځای لري چې هدف یې په آفر کې د ګډون لپاره د داوطلبانو عامه پوهاوی دی ترڅو له دې لارې د تدارکاتي اداري د پیسو دمعادل په ارزښت وپوهیږو.

د تهیه او تدارکاتو د قانون په ۲۶ ماده کې اوهمداراز دتدارکاتو د مقررې په ۵۰ ماده کې د اعلان په اړه لاندې اصول بیان شوي دي.

د داوطلبۍ د دعوت لپاره اعلان اوهمداراز د پخوانۍ ارزونې د دعوت لپاره اعلان په لاندې ډول دی.

۱- په چاپي رسنیو کې نشر کول حد اقل په یوه داسې رسنۍ کې چې په پراخ ډول د نشر وړ وي ترڅو چې د ډېرو داوطلبانو لپاره د یو اغیزمن رقابت لپاره ګټور تمام شي .

۲ - په راډیو ، ټلویزیون، په استیشنونو او پروګرامونو کې چې په یو معین وخت کې دډېرو داوطلبانو د پام وړ وګرځي .

۳- د امکان ترکچې پورې په انټرنټ او همداراز په ویب پاڼه او د تدارکاتو د پالیسۍ په پاڼه کې.

۴ - هرکله چې داوطلبۍ په نړیواله کچه وي ، نو باید اعلان په نړیوالو رسنیو او نړیوالو ویب پاڼو کې په انګریزي ژبه نشر شي.

۵ – هرکله چې د تدارکاتو دفتر په دې باور وي چې د پراخ رقابت له لارې ډاډ ترلاسه کړي ، نو کولای شي چې اعلان په مستقیم ډول د نشر له نیټې وروسته داوطلبانوته واستوي.

تدارکاتي دفتر باید دهغو داوطلبانو لست چې په مستقیم ډول ورته اعلان لېږل شوی له خپل ځان سره وساتي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د آفر وړاندې کول

آفرونه د ضرب العجل له اصولو او ختم وروســته لکه څرنګه چې په اســنادو کې درج شــوي دنــورو آفرونــو لپاره په ، معين ځای او معينــه نيټه کې د موظف هيئت په واســطه د دواطلبانو دګډون لپاره وړاندې کيږي او مهم ټکي يې ليکل کيږي .

د تدارکاتو د مقرراتو په ۶۳ ماده کې لاندې ټکي په صراحت بيان شوي دي:

۱- د تدارکاتو کميټه ترلاســه شــوي آفرونه په خپل وخت او په ټاکلی ځای کې په عام محضر کې په شرطپاڼه کې پرانيزي ، د آفرونو د پرانســتلو وخت په بيړني ډول او يا په يوعاجل وخت کې د ضرب العجل د پای ته رسېدو وروسته سمدستی بايد پيل شی.

۲- د آفرونووړاندې کول د اداري د تدارکاتي هيئت په واسطه کيږي.

۳ – داوطلبانو او يا استازو ته اجازه ورکړل شي تر څو د آفرونو په پرانستلوکې ګډون وکړي او د آفرونو په پرانستلو کې بايد شرطپاڼې موجودې وي.

۴ – د آفرونو د پرانستلو په غونډه کې ترټولو وړاندې دتهيه او تدارکاتو مشر هغه پاکټونه چې علامه لرونکي وي، پرانيزي اود داوطلب نوم ويل کيږي.

هغــه آفرونه چې د اعلان مخکې په کې د منلووړ انصراف شــوی وي نه اعلانيږي او همداراز ټــول هغــه آفرونه چې د تعديل په کلماتو سره علامه لرونکي وي، پرانســتل کيږي او محتويات يې پــه تفصيل سره ويل کيږي او ورســته له هغه رييس هريو آفــر پرانيزي اود داوطلب نوم او پته، د آفر قيمت، د موجوديت په صورت کې تخفيف او د بدليدونکي آفر قيمت په لوړ آواز سره وايي.

۵ – هر ډول عمده نيمګړتياوې ملاحظې لاندې نيول کيږي لکه د آفر د ضمانت نه شــتون، يا د کلماتو اوارقام ترمنځ فرق ، د لاســليك نه شتون، له لاسليك پرته تصحيحات، يا هرډول نور عمده اختلافات چې په شرطپاڼه کې بايد اعلان شي او همداډول په غونډه کې شته ستونزې چې ورباندې غور کيږي اوورسته لاسليك کيږي، ثبتيږي.

۶- د پلاوي د کميټې دمشر په واســطه موضوع ويل کيږي او ملاحظه کيږي او د غونډې ټولو ګډون کوونکوته لاس په لاس ورکول کيږي.

۷ – کميټه بايد د داوطلبانو لخوا ټول تســليم شــوي ســمپلونه، نمونې او فهرستونه وليکي او د ساتنې لپاره يې په محفوظ شکل د تدارکاتو اداري ته وسپاري.

۸- د آفرونــو د پرانســتلو په وخت کې د ناوخته رســيدلي آفر پرته هيڅ آفــر په هيڅ ډول نه قبلېږی، نه ردېږی او بررسي کېږي، هرډول د ســندونو کمبود يا تفاوت د ياداشــت په کتابچه کې د آفرونو د وړاندې کولو په وخت کې ثبت کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹- د تدارکاتو دفتر د آفرونو د وړاندې کولو یو یاداشـــت تهیه کوي او د تدارکاتي معلوماتو د یوې څانګې په توګه یې ساتي، دغه یادداشت باید لاندې ټکي ولري.

– د ټولو هغو داوطلبانو نومونه چې آفرونه یې پرانستل شوي.

– په هغه صورت کې چې لازم وي د آفرونو د تامین موجودیت یا نه موجودیت.

– د افرونو مجموعي قیمت.

۱۰ - په غونډه کې له ټولو ګډون کوونکو داوطلبانو او اســتازو غوښتنه کیږي ترڅو یاد داشت لاسلیك کړي خو د یو لاسلیك نه شتون د بې باورۍ لامل نه ګرځي.

۱۱ – پرانســتل شــوي آفرونه په عاجــل ډول د بررسي تروخته پورې یو خونــدي ځای ته باید ولیږدول شي ترڅو هلته وساتل شي.

د آفرونو دارزونې سندونه

اخســتونکی باید د پلورونکي د توان او قدرت په اړه ډاډ ترلاســه کړي چې آیا د پام وړ تدارکاتو په اړه یې اړتیاوې پوره کولای شي او یا نه.

د پلورونکي د توان او قدرت د طرز العمل ثابتولوته ارزونه ویل کیږي.

د پلورلو لپاره د مناسبې منبع پیداکول د اخیستونکي د مهمو دندو څخه شمېرل کیږي.

د مختلفــو اړخونــو له ارزونې وروســته د داوطلب ټاکل او همــداراز د تخنیکي، مالي، تجارتي اوچاپیریال ساتنې له اړخه د پلورونکي فعالیت په لاندې ډول بیانیږي .

الف: له تخنیکي اړخه د آفرونو ارزول:

د یــو بریالي داوطلب ترټاکل کیدو وړاندې بایــد دا موضوع ثابته شي چې آیا داوطلب تخنیکي تــوان لــري او که نه ، هرکله چې داوطلب ثابته کړه چې د تړون د سرته رســولو لپاره پوره تخنیکي توان لري ، نو په دې صورت کې نوموړي ته تړون ورکول کیږي.

تخنیکي ارزیابي د مسلکي هیئت په واسطه ترسره کیږي چې په ارزونې کې د پلورونکي کمزورې او قــوي ټــکي ترغور او څیړنې لاندې نیول کیږي او له بلې خــوا د داوطلب توان او قدرت د نورو معیارونو په مقابل کې ارزول کیږي.

د پام وړ تخنیکي ارزونه په لاندې ډول ده:

– د داوطلب لویه وړتیا او فعالیت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

– د کیفیت لرونکي اداري سیستم (د ستندردونو اونورمونو څخه ګټه اخیستل).

– د څارنې طریقه او د محصولاتو ازمایښت.

– د وسایلو د ساتنې او نظر طریقه او د وسایلونوی پلان.

– د لاسي یا اتوماتو وسایلو څرنګوالی.

– د کاري قوې دښوونې طریقه.

– د بشپړ شوي یا نیم کاره مالونو د کنټرول د موجودیت څرنګوالی.

له پورتنیو مطالبو سربېره نور مطالب هم وجود لري ترڅو د ارزونې وړ وګرځي.

د ذکر شوو معیارونو ارزونه او اهمیت، د تدارکاتو د ډولونو او کیفیت پورې اړه لري خو بیا هم کنټرول، کیفیت او د وسایلو د ساتنې چارې او همداراز د نوو وسایلو تهیه کول ډېر اهمیت لري.

د تدارکاتو د مقرراتو په ۱۷ ماده کې تخنکي آفرونه په لاندې ډول بیان شوې:

په تخنیکي ارزونه کې تصمیم نیول کیږي چې آیا آفر په شرطپاڼه کې په بشـــپړ ډول د تخنیکي معیارونو په مقابل کې ځواب ویونکی دی او که نه؟

ذکر شوي عوامل تنها هغه عوامل دي چې په شرطپاڼه کې ذکر شوي او لاندې ټکي ورته په پام کې نیول شوي دي.

– له عمده اختلافاتو پرته د وظایفو د لایحې، طرحې، معیارونو د ځانګړتیاوو تطبیق یا انډول.

– په بشپړه توګه د دندې پیژندل.

– په ښه توګه د کارکوونکي استخدام او یا اداري ترتیبات.

په دې ډول ارزونه کې هغه شرطونه چې په شرطپاڼه کې نه وي شامل په پام کې نه نیول کیږي.

– هیڅ ډول عمده بدلون د ۶۷ مادې مطابق نه شــو کولای تصحیح او یا د ۶۸ مادې مطابق بیان کړو.

ب: له مالي پلوه د آفرونو ارزونه

د یو تړون د ورکولو په وخت کې د یو داوطلب د مالي توان ارزونه مهمه ده په ځانګړي ډول په هغه وخت کې چې د یو داوطلب سره دوام داره اړیکې د ساتلو په حال کې وي.

د داوطلب د مالي توان د ارزونې لپاره د ګټې او زیان حســاب او همداراز د وروســتیو کلونو د اقتصادي او مالي فعالیت بیلانس ضروري دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ګټې او زیان حساب ورکول، د جوړونې د جزیاتو او مصرفونو په پرتله د عوایدو پرمختګ بیانوي.

د تدارکاتو د مقررې په ۷۴ ماده کې مالي مقایسه او مالي پرمختګ په لاندې ډول بیانوي:

۱ – د مـالي او مقایســوي ارزونې کمیټه د هر آفر ارزول شــوی قیمــت د تصمیم نیولو لپاره وړاندې کوي او په دې تصمیم نیسي چې کوم قیمت په ارزانه توګه ارزول شوی او په عمومي ډول شرطپاڼې ته ځواب ویونکی دی.

۲ – د هر آفر بررسي شوی قیمت د هیئت لخوا ورباندې په لاندې ډول تصمیم نیول کیږي .

– د آفر د قیمت لیکنه او همدارنګه د پرانیستنې په غونډه کې د هغه ویل .

– په شرطپاڼه کې د درج شوی اوېش سره سم د هرډول محاسبوي تیروتنې تصحیح .

– په آفر کې د پیشنهاد شوي غیر مشروط تخفیف هرډول سرته رسول .

– د تخنیکي ځانګړتیاوو بررسي کول لکه، محصول او توانمندي، عملیاتي مصرفونه، د کار کولو د وخت مصرفونه، عملیاتي مصرفونه.

د تجارتي شرطرنو بررسي کول لکه د پرداخت شرطونه

– په شرطپاڼه کې د درج شــوی ارزښــت تبادله و نېسټې، سرچینې او د پیسو د واحد څخه به استفادې، په مرجو اسعارو باندې د آفرونو د تمامیدو، نرخ اړول.

– په شرطپاڼه کې د هرډول تفاوت د رامنځته کیدو سرته رسول.

۳ - آفرونه د ارزول شــوي قیمت مطابق درج کیږي او آفر چې په کمترین قیمت ارزل شــوی وي پیژندل کیږي.

ج: له تاریخي پلوه د آفرونو ارزول

د تخنیکي او مالي ارزونې په څنګ کې د یو داوطلب د سوداګریز توان ارزول هم مهم دي.

پــه تخینکي ارزونې کــې د داوطلب آدرس، د کمپنۍ موقعیت، د داوطلب حقوقي شــخصیت یعنې داچې کمپنې خپلواکه ده اوکه د بلې کمپنۍ پورې تړلې ده او همداراز د کمپنۍ د محصولاتو د عرضه کولو مارکیت او د کمپنۍ د مشتریانو ضروري ده او په دې حالت کې داوطلب باید لاندې پوښتنوته ځواب ووایي.

– ټول هغه وخت کوم چې د جنســونو د فرمایش لپاره ورکړل شــوی؛ نو باید په ټاکلي موده کې جنسونه تسلیم شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

– د مشتريانو د ټليفون شميرې او پستې.

– د اخيستونکو د فرمايشونود پراونو د وهلوتک لاره.

– د يوې کمپنۍ د زېرمې د پاليسۍ په اړه معلومات.

– په کورنيواو بهرنيو مارکيټونو کې د کمپنۍ د تجارت فيصدي.

– د پرداخت لپاره داسعارو ډولونه

د: د چاپيريال ساتنې له پلوه د آفرونو ارزيابي

د کلونو په اوږدو کې په نړيواله کچه چاپيريال ســاتنې خپل ارزښت او اهميت ساتلی او بايدد چاپيريــال ســاتنې لپاره ټول په ګډه کار وکړو او خپل چاپيريال لــه ککړتيا څخه وژغورو؛ نو په دې خاطر د جنســونو په توليد کې د داوطلب لپاره د چاپيريال ســاتنې ارزيابي ډېر اهميت لري څکه د دې ارزيابۍ په وخت کې بايد لاندې ټکو ته پام وکړو.

– د جنسونو په توليدکې د له کاره لويدلو موادو څخه د پروسس دوهمه هڅه.

– د جنسونو څخه د دوهم ځل ګټې اخيستنې قابليت.

– د توليد په جريان کې د ضايع شوو محصولاتو څخه د دويم ځل لپاره د توليد امکانات.

– په سمه توګه د هغو محصولاتو ذيرمه کول چې د دوهم ځل لپاره ورڅخه ګټه نه اخيستل کيږي.

– په ســمه توګه د هغو جنســونو له منځه وړل چې له ګټې اخيستنې وروسته ورڅخه دوباره ګټه نه اخيستل کيږي.

د تداركاتو د مقرراتو د دريمې شــمارې په ضميمه کې په تداركاتو کې د چاپېريال ســاتنې د اصولو په اړه په لاندې ټکو ټينګار شوی دی.

په عامه تداركاتو کې د چاپېريال ســاتنې د ظرفيت د لوړوالي صادرشــوي تدابير او پروګرامونه دلاندې لاملونو پورې اړه لري.

۱- د ډاډ حاصلول په دې خاطر چې د آفرونو په بررسۍ کې د عملياتي مصرفونو په ګډون ټول مصرفونه او همداراز باطل کيدل په پام کې نيول شوي وي.

۲- د يومهم اصل يا اهليت په توګه د چاپيريال ساتنې ټول مقررات.

۳- په مناسب حالت کې د چاپيريال ساتنې د مهمو حل لارو په ترتيبولو کې د تجربې شاملول، لکه معماري تداركات او انجينري خدمات.

۴- په تداركاتي ادارو کې د معلوماتو څخه ګټه اخيستنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- د نړیــوال تړون په اړه د تدارکاتي کارکوونکو د پوهې کچه لوړول چې افغانســتان په هغه کــې غړیتــوب لري اویا به یې ترلاســه کړي ، او همداراز د تدارکاتو په جریان کې نافذ شــوي ملي قوانین او مقررات.

۶- د چاپېریال د مقرراتو په اړه خصوصي سکتور ته د معلوماتو ورکول.

۷- تدارکاتي کارکوونکو او خصوصي سکتور ته د نوو تدارکاتو د تهیه کولو لارښوونه.

د تړون اعطا کول

د ځــواب ورکوونکي آفر له ارزیابۍ او تثبیت وروســته د تــړون اعطا کول دي چې د صلاحیت لرونکو مقاماتو له منظورۍ وروسته رامنځته کیږي.

د تدارکاتو د مقرراتو په یوسل یوویشتمه ماده کې د تړون د اعطا کولو په اړه لاندې حکمونه لري:

۱- د اعطــا کوونکي آمر لخوا د تړون په اړه ټول تصمیمونه د تدارکاتو د قانون د لومړۍ فقرې په اساس نیول کیږي.

۲- د تړون د لاسلیك په اړه ټول تصمیمونه چې د بررسۍ په یوراپور کې شامل وي منل کیږي خو دا چې دغې مقررۍ بل ډول حکم کړی وي.

۳- په هغه صورت کې چې د تړون د لاســلیك کولو په اړه د صلاحیت لرونکي کمیټې له واك څخه پورته تصمیمونه ونیول شي ، نو وړاندیز باید لومړی د موافقې لپاره یادې کمیټې ته واستول شي او بیا وروسته یې تدارکاتي کمیټه خپلو اړونده مقاماتو ته وړاندې کړي .

۴– د اعطــا کوونــکي آمر لخوا د تړون دلاســلیك کولو تصمیم د تــړون د په معنی نه دی بلکه یواځې د یو وړاندیز شوی داوطلب د کامیابۍ لپاره تصمیم دی.

د تړون لاسلیك د ۱۵۴ – ۱۲۷ – او ۱۲۶ مادې پربنسټ رامنځته کیږي.

تحویلول

دغــه مرحلــه له دوه اړخه د پام وړده یوداچې تحویلي په کوم ځای کې رامنځته شــوې یعنې داچې د جنســونو مسولیت په کوم ځای کې له پلورونکي څخه اخیستونکي ته ورکړل شوی، د مثال په توګه په ګدام کې یا په بیړۍ کې چې د کار ســاحه په نړیوالو ســوداګریزو چارو کې په تفصیل سره بیان شــوې او بل دا چې د تحویلۍ وخت کله ثابت شــوی او یا دا چې په تحویلو کې ځنډ د تړون په بشپړولو کې څرنګه چلند رامنځته کوي، همداراز د جنسونو د تسلیمولو او پلټنۍ شرطونه په تړون کې په کوم شکل وړاندې کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تدارکاتــو د مقرراتو په ۱۵۲ ماده کې د جنســونو د پلټنــې او قبلولو په اړه لاندې حکمونه راغلي دي.

۱- د تدارکاتو اداره باید د قبولی نه وړاندې داســې ډاډ ترلاســه کړي چې په مناسب ډول ټول جنسونه ، ساختماني چارې او خدمات د پلټنې او بررسۍ په پام کې نیولو سره دیو کورني پلټونکي، نظارت کوونکی انجینر او یا د پلټنې د کمیټې لخوا رامنځته شي.

۲- د پلټنې او بررسۍ په وخت کې باید داسې ډاډ ترلاسه کړو چې:

– ټول مقدار ترلاسه شو.

– خدمات، جنســونه یا ســاختماني چارې په ټاکلي وخت کې بشپړ او تحویل شي، یا په دې اړه هر ډول ځنډ یاد داشت شي.

– جنسونه ، ساختماني چارې او خدمات په تړون کې ددرج شوو تخنیکي معیارونو سره مطابقت ولري.

۳ – دتحویل وړ ټول پړاوونه ترسره شوي.

۴ – ټولې نظام نامې یا لازم اسناد ترلاسه شوي.

۵ – کورنی پلټونکی، انجینر، نظارت کوونکی یا د پلټنې کمیټه باید، جنسونه، خدمات او ساختماني چارې، د تړون د اصولو مطابق په مناسبه توګه صادر کړي.

پرداخت

پلورونکی او اخیستونکی اړتیا لري ترڅو د پرداخت په اړه هوکړې ته سره ورسیږي او دا موضوع په تړونونو کې ډېر اهمیت لري چې دواړه خواوې باید د تدارکاتي معاملو د مختلفواړخونو په اړه له دقت څخه کار واخلي او هوکړې ته سره ورسیږي چې مهم ټکی یې په لاندې ډول دي:

– د پرداخت چارې لکه: نقدي پرداخت، بانکي انتقال او نور.

– د پرداخت مرحلې، لکه: څومره فیصدي په کومه مرحله کې.

– له بیل وروسته د پرداخت لویه کچه.

– هغه اسعار چې د هغه په واسطه پرداخت رامنځته کیږي.

د تدارکاتو د مقرراتو په ۱۴۳ – ۱۴۸ ماده کې د پرداخت شرطونه ، پیشــکي پرداختونه ، د کار پرمختللي پرداختونه ، ضمانتي پرداختونه ، د پرداخت سندونه او د پرداخت تامینات په تفصیل سره بیان شوي خو په لنډ ډول سره لاندې بیان شوي دي.

– د تړون د صورت حساب د حاصلولو وروسته د پرداخت موده ۳۰ ورځې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

– د پرداخت په څنډ کې د زيان رامنځته کېدلو کچه او شرطونه يې په تړون کې وليکل شي.

– اسعار يا هغه پيسې چې د هغه په واسطه پرداخت رامنځته کيږي په تړون کې بايد وليکل شي.

– د تړون کوونکي سره د تړون وړاندې د پيسو خبرې ترسره کړي يعنې داچې پيسې دومره وي چې د تړون د قيمت له اندازې څخه زياتې وي.

– پيشکي پرداخت د مجموعي قيمت له ۳۰٪ څخه بايد زيات نه وي.

– تړون ترسره کوونکي بايد د هر پرداخت لپاره غوښـــتنه وکړي او بايد يو صورت حساب ولري او لازم اسناد ورسره ضميمه شوي وي مثال د انبار او گدام لست ، تخنيکي تصديق پاڼه، بيمه اونور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د درېیم څپرکي لنډیز

د داوطلبـــۍ مرحلــې په واقعیت کې د تدارکاتو په جریان کې یوه لویه او مهمه برخه ده چې د اړتیاوو له تثبیته پیل او د یوه تړون تر پرداخت پورې رسیږي.

دداوطلبـــۍ پـــه هره برخه کې تېروتنـــه او بې پروایي، مطلوبو هدفونو ته د نه رســېدلو لامل ګرځي؛ نو په دې خاطر باید د اړتیاوو ثابتول یو ضروري امر وګرځي.

د اخیســـتونکي لپـــاره باید په کافي اندازه بودیجه شـــتون ولري ترڅـــو د تدارکاتو په وخت کې دبودیجې له کموالي سره مخ نه شي او د اخیستونکي د بې باورۍ لامل ونه ګرځي.

د تدارکاتو په لومړنیو مرحلو کې د دقیقو اســـنادو ترتیبول د تړون په وخت کې د اختلافاتو د رامنځته کیدو مخه نیسي او د کړکیچ د له منځته تللو لامل ګرځي.

عامه پوهاوی او اعلان د داوطلبانو د تشویق او هڅونې سبب ګرځي او داوطلب دې ته هڅول کیږي ترڅو د تدارکاتو لپاره ښه سهم واچوي او روښتیا رامنځ ته شي.

د درېیم څپرکي پوښتنې

۱. په یوې داوطلبۍ کې تدارکاتي مرحلې بیان کړئ ؟

۲. د مشخصاتو په تهیه کولو کې باید کوم معیارونه په پام کې ونیول شي ؟

۳. د (اړتیاوو سره مناسب) اصطلاح څه ته وایي ؟

۴. په داوطلبۍ کې د اعلان هدف څه دی ؟

۵. ارزیابي له کومه پلوه د اخیستونکي لپاره مهمه ده ؟

۶. په تخنیکي ارزیابۍ کې کوم معیارونه باید په پام کې ونیول شي ؟

۷. د یو داوطلب مالي او تجارتي ارزیابي څه فرق لري ؟

۸. د چاپیریال ساتنې د توانمندۍ په ارزیابۍ کې آفر لرونکی داوطلب بایدکومو مسایلو ته زیاته پاملرنه وکړي ؟

۹. په پرداخت کې کوم مطالب په پای کې ونیول شی؟

۱۰. پیش پرداختونه دکوم هدف لپاره رامنځته کیږي ؟

۱۱. په یو تړون کې د پش پرداخت زیاته فیصدي باید څو فیصده وي ؟

۱۲. د څنډ له امله د رسیدلي ضرر په واسطه رامنځته شوی زیان ولې په تړون کې ځای پرځای کیږي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

شلورم څپرکی

ترون

ټولیزه موخه:

د ترنونو په ډولونو پوهېدل او د ترونونو اداري ته د خپلې تدارکاتي اړتیا د پوره کولو په موخه مناسب ترون کیږي.

د زده کړې موخې: محصلین به په دې څپرکې کې له لاندې مسایلو سره آشنا شي.

- د ترونونو په ډولونو پوه او په عمل کې ورباندې کار وکړي .
- د ترونونو په بېلابېلو ډولونو کې اداري اسانتیاوې ترلاسه کړي.
- د ترون په لاسلیک کولو ښه وپوهیږي او ورباندې فکر وکړي .
- د تدارکاتو قانون ته په کتلو سره د ترونونو ترمنځ فرق وکړای شي .
- د ترونونو په اصولو و پوهیږي.

مخکې له دې چې ترتیب کوونکی یا تکمیل کوونکی د ترون په اجرا کولو پیل وکړي نو دواړو خواوو باید د ترون د لاسلیک نه مخکې په لاندې ټکو هوکړه کړې وی:

۱. قیمت.

۲. اندازه.

۳. ساختماني چارو او خدماتو د جنس ځانګړتیا وې.

4. د پرداخت د شرطونو څرنګوالی.

5. د تسلیمولو یا تکمیولو تاریخ او ځای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

6. د سرغړونې په صورت کې د دواړو خواوو ترمنځ د تړون مسولیت.

۷. د لانجو د حل لارې چارې.

۸. په پورته مطالبو باندې هوکړه د یو تړون اساس جوړ وي او د تړون د سرته رسولو زمینه برابره وي.

۹. د حقونو او مکلفیتونو تړون داسې بیانیږي چې د محکمو لخوا په آسانۍ سره پلي شي، په دې معنی چې که د تړون یوه خوا هم د تړون د سرته رسولو څخه سرغړونه وکړي مقابل لورې په تړون کې د ننه مادو څخه په ګټې اخیستنې سره خپل شریک ترمحکمې پورې بېولای او ورسره حساب کولای شی.

۱۰. تړون ډېر وختونه د یو سیالۍ او فریب په ډول وي او همدارراز په تړون کې دواړه خواوې کوښښ کوي چې ترڅو یو له بل څخه ګټه پورته کړي.

۱۱. په دې سیالۍ کې لوبغاړو ته توصیه کیږي ترڅو په لومړی سرکې خپل مسولیتونه په رښتیني ډول سرته ورسوي او وروسته په همدې شکل د مقابل لوري څخه د دې ډول عمل سرته رسولو هیله ولری.

په تړون کې د کړکیچ او لانجو د له منځه وړلو لپاره باید په لاندې اصولو عمل وشي.

– په تړون کې ښه اصول او طرز العمل وکارول شي او د قانون په ډول په تدارکاتي فعالیتونو پلی شي.

– شک او ګومان له تړون لرې او باقي پاتې نه شي.

– په سیستم کې باید و مسلکې توب او ریښتینولی فرهنګ ته وده ورکړل شی.

– په هغه صورت کې چې پورته شرطونه موجود وي نو د تړون لپاره د کار اندازه، د لومړیتوبونو ټاکل، هدفونه او لارې چارې، د تړون د مراقبت سیستم او اداره ترغور لاندې نیول کیږي.

– اخیستونکی باید د تړون د قانون څخه په بشپړ ډول خبروي ترڅو په مذاکراتو کې د بحث او دلیل ښه توان ولري او خبرې په اغیزمنه توګه سرته ورسوي، که څه هم زموږ د تړونونو قانون لوی او پیچلی دی خو بیا هم اخیستونکی باید خپل نظر په پلورونکي باندې په ځانګړي ډول هغه وخت چې د پیرودنې احتمال ډېر وي، قبول کړي.

– هرکله چې اخیستونکی د یو تړون د ځینو نیمګړتیاوو له امله چې د اخیستونکو ادارې ته ګواښ رامنځته کوي انتظار وي نو هغه شرطونه دې په تړون کې درج کړي ترڅو د دغې لانجې د له منځه وړلو لامل وګرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

– د مثال په توګه: هر کله چې يو پلورونکی د مالونو او جنسونو د رسولو په اړه بده تاريخچه ولري او مالونه په خپل وخت ونه رسوي نو اخيستونکی بايد د د نلېتې وروسته والی د جرايمو ماده په تړون کې درج کړي، امکان لري ځينې اخيستونکي په دې باره کې کافي تجربه او تخصص ولري او وکولای شي يو تړون اداره کړي خو په عمومي ډول هغه ادارې چې په يوه پراخه پيمانه جنسونه اخلي، بايد حقوقي مشاورين ولري ترڅو د ادارې لپاره لازمې مشورې ورکړي.

د تړونونو ډولونه

د هيواد قانون ته په کتوسره تړونونه بېلابېل ډولونه لري خو ډېری وختونه دغو تړونونو څخه په يو ډول ګټه اخيستل کيږي.

د تدارکاتو ادارې د پروژو د پام وړ اړتياوو پربنسټ د تړونونو مناسب ډولونه تشخيص کوي او ګټه ورڅخه اخلي.

د تدارکاتو د مقرراتو ليکونکی د ۱۳۲ – ۱۴۰ مادې په اساس د تړونونو ډولونه په لاندې ډول بيانوي:

الف- د بالمقطع پرداخت تړون: د تدارکاتو اداره کولای شي د بالمقطع پرداخت له تړونونو څخه د جنسونو، خدماتو او ساختماني چارو د تدارکاتو د چمتوکولو لپاره ګټه واخل .

د بالمقطع پرداخت تړونونه بايد د ټولنيز قيمت سره موافق وي او بيا سرته ورسيږي او همداراز د تدارکاتو اداره بايد د تړون د شرطونو په پام کې نيولو سره بالمقطع قيمت د تړ ون د لاسليک پرمهال وړاندې کړي.

د باالمقطع تړون پرداخت په مشخصو محصولاتو پورې تړاو لري او په لاندې ټکو پورې تړلي دي.

۱- د هغو جنسونو تحويلول چې په تړون کې مشخص شوی دی.

۲- د جنسونو څخه کار اخيستل يا نصبول.

۳- د ساختماني چارو يا جنسونو موقتي يا دايمې تهيه کول.

۴- راپورونه يا وړانديزونه.

۵- د شرطپاڼو يا فعاليت د جدولونو د کميت د اندازې د بېلونو او طرحو بشپړول.

۶- نرم افزار پروګرامونه (د کمپيوټر سافت وير).

۷- ښوونيز او ورکشاپي پروګرامونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هر واحد د قیمت تړون

د تدارکاتو اداره کولای شي په لاندې حالتونو کې د هر واحد د تړون له ډولونو څخه ګټه واخلي.

– خدمات، په هغه صورت کې چې د تړون د وخت او سیمې تشریح ستونزمن وي.

– ســاختماني چارې چې په بشپړه توګه تشریح شوي نه وي او همداراز په مشخصاتو یا کمیت کې د بدلون امکان وي.

ب: د یو ځایي پیسو تړون

– دغــه ډول تړون هغه وخت مناســب دی چــې اداره یې ډېره ســاده وي او یا معین قیمت لرونکي او بدلون موندونکې وي.

څلور اړخیزه تړون

له دې ډول تړون څخه په جنســونو ، خدماتو او ســاختماني چارو کې په لاندې حالاتو کې ګټه اخیستل کیږي.

– هغه وخت چې کمیت او وخت له وړاندې څخه نه وي تشریح شوی.

– د تدارکاتي مصرفونو د ټیټوالي په موخه.

– دغــه ډول تړون د نرخ د جدول تړون په نــوم هم یادیږي چې په دې ډول تړون کې مقدار نامعیــن وي او نرخونــه په هغه جدول کې موجود وي چې په هغه موافقه رامنځته شــوي وي او فزیکي کارونه په تړون کې د موافقې په اساس رامنځته شي.

ج: زماني تړون:

– دغه تړون هغه وخت رامنځته کیږي چې د تړون موده روښــانه وي او همداراز د موافقې په صورت کې پرداخت رامنځته شوي وي.

– سربیره پردې هم باید یو حد معین شي ترڅو غیر مترقبه حادثو ته ځواب ووایي.

– پرداخت د اســنادو او شــواهدو پربنسټ چې د کار د پرمختګ په اړه د تړون کوونکي لخوا وړاندې کیږي، رامنځته کیږي.

د: د فیصدۍ تړون:

– دغــه ډول تــړون ذکر شــوی هدف په مصارفو اچــوي او یا په اصل کــې د ادارې او لاس د مزدورۍ تړون دی، یعنې هغه وخت چې د کار قیمت موافقې ته ورسیږي، د لاس مزد د مذاکرې په توګه پرداخت کیږي او همداراز په تړون کې کلیدي او مهم عناصر داخلیږي او پرداخت د وخت

(c) ketabton.com: The Digital Library

د موافقې په اساس رامنځته کیږي.

– پــه تړون کې باید په روښــانه توګه د هغه پیســې چــې د هغه ځخه فیصدي محاســبه او پرداخت کیږي ذکر شي، د فیصدۍ په تړون کې لاندې مندرجات شامل دي.

– مصرف یا د پام وړ معینې پیسې.

– د فیسونو ترټلوډېره یا ترټولو لږه اندازه.

– د لاسته راوړنو د پلي کیدو وړ جدول.

– د ډیزاین له لارې د هرډول پس انداز سره ارتباط لرونکي تشویق کوونکي فیسونه.

د: د مطلوب قیمت تړون:

دغه تړون د مصارفو د بیا پرداخت د تړون په نوم هم یادیږي چې په لاندې حالاتو کې ورځخه ګټه اخیستل کیږي.

– بیړنۍ ساختماني چارې، په هغه صورت کې چې د اړوندو لګښتونو د بشپړې محاسبې لپاره کاري وخت موجود نه وی.

د ساختماني چارو د قیمت د پورته کېدو ګواښ چې د تدارکاتو د ادارې لپاره اقتصادي تمام شي یعنــې دا چــې د بې ثباتۍ په وخت کې د قیمت لــوړ شي او تړون کوونکی یې ومني او یا دا چې تړون کوونکی دا امر ونه مني.

– په هغه صورت کې چې په مطلوب قیمت موافقه رامنځته شي، د تشویق کوونکي پرداخت د پس انداز مصرف په توګه وړاندې کولای شو.

هـ: د ډیزاین او جوړونې تړون:

– په دې ډول تړون کې تړون ترسره کوونکی د ساختمان د ډیزان او جوړونې مسولیت په غاړه لري او د تدارکاتو اداره مخکې له دې چې د تړون ترسره کوونکی وکولای شي په ساختمان کې کار مخکې یوسي د خپلو انجینرانو په واسطه ډیزاین بررسي او روښانه کوي.

و: د تهیه او نصب د ډیزاین تړون:

– په دې تړون کې تهیه کوونکی د ماشــین آلاتو مســولیت، په ټولو پروژو کې ماشــین آلاتو نصبول، د ماشــینونو ازمایښــت او په کار اچول، اوهمداراز په تړون کې د ماشــینونو د ازمایښتي دورې مسولیت په غاړه لري.

ز: د کیلي تاوولو تړون (ټرن کي):

– دغه ډول تړون په داســې حال کې سرته رســیږي چې تهیه کوونکی د ډیزاین مســولیت، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولو مخارجو د تهیه کولو مســولیت، په ټاکلي ځای کې تحویلول او نصبول، ازمایښــت او همداراز په ځینو ځایونو او حالاتو کې د لرې مودې لپاره د ماشینونو د کاراچولو مسولیت په غاړه لري.

– همــداراز په دې ترون کې تــړون کوونکی د ټولو اصولو او معیارونو په پام کې نیولو سره د ټولو معیارونو او تخنیکي مشخصاتو مسولیت په غاړه لري.

– د تدارکاتو د مقرراتو په قانون کې په دې ډول ترون کې لاندې فکتورونه ذکر شوي دي.

۱: د تــرن کی ترون هغه تــړون ته ویل کیږی چې یواځې د کارخانو دکار محصول او د خوړلو گدام مشخص کړي.

۲: د یو ترن کی ترون څخه د صنعتي تدارکاتو لپاره لکه د کوډ تولید، د شیدو تولید او د داډول نوروشیانو لپاره گټه اخیستل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د څلورم څپرکي لنډيز

– تــړون خلک په بيلابيلو نومونو يادوي خو د مختلفــو هيوادونو په قوانينو کې په لږ تفاوت سره بيانيږي.

د مثال په توګه: ټول تړونونه د يو ليکلی او شفاهي هوکړې سره رامنځته کيږي خو د افغانستان د اسلامی جمهوريت د تدارکاتو په قانون کې د تړون په اړه شفاهي کلمه نه ده راغلې خو بيا هم د علمي پلوه د خصوصي ســکتور د ســوداګرۍ په برخه کې د عرف په توګه يې شفاهي اړخ ځانته غوره کړی.

– د تړون د ددواړو خواوو د ګټو په اســاس لاســليک کيږي او په دغه ګټه کې، قيمت، مقدار ، مشــخصات، ځــای او تاريــخ ، د پرداخت شرطونــه، د سرغړونې په صورت کــې د دواړو خواوو مسئوليت او د منازعاتو د حل لارې شاملې دي.

– پــه هــر صورت ډېر خلک تړون ته په يوه بله ســترګه چې په هغه کې ګټې او بايلل شــامل وي ګــوري خو دا ليد لوری په اوســني حالت کــې د تدارکاتو د مفکورې سره اړخ نه لګوي ځکه د اخيستونکي او پلورونکي اړيکې بايد د همکارۍ په اساس ولاړې وي ترڅو دواړه خواوې ورڅخه ګټه پورته کړي.

– تړونونــه ډېــر ډولونه لري چې مــروج يې عبارت دي له بالمقطع تــړون، فی واحد تړون، د يوځايي پيسو تړون، د ترن کی تړون، د فيصدۍ تړون، د وخت تړون ، د ډيزاين او جوړښت تړون او د تهيه او نصب تړون څخه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځلورم څپرکي پوښتنې

۱. د یوه تدارکاتي تړون د لاسلیک د توافق لپاره مهم ټکي کوم دي؟

۲. د تړون د لاسلیک هدف څه دئ؟

۳. د دې لپـــاره چې د اخیســـتونکي او پلورونکي دواړو ګټـــه وي ، د دوی ترمنځ باید څه ډول اړیکې شتون ولري؟

۴. ستاســـو له نظره د انفلاســـیون په شرطونو یا د ورځني قیمت د پورته کیدو په وخت کې له کوم ډول تړون څخه ګټه واخستل شي؟

۵. ځلور اړخیزه تړون د یومثال په بیانولو سره بیان کړئ؟

۶. د ترن کی تړون خاصیتونه ولیکئ؟

۷. د ډیزاین او ساخت په تړون کې د اخیستونکي مسئولیت څه دئ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم څپرکي

په تهیه او تدارکاتو کې فساد او اخلاقیات

تولیزه موخه:

په تدارکاتي بهیر کې د فشار د مخنیوي په لارو چارو او اخلاقي توجیهاتو پوهېدنه.

د زده کړې موخې: د څپرکي په دې برخه کې محصلین باید پوه شي چې:

- د ادارې په اړه د افرادو فکر او همدارا‌ز د اخلاقي وجوهاتو په اړه پوهاوی حاصل کړي.
- د اخیستونکو او پلورونکو ترمنځ د فساد درامنځته کیدو عوامل کنټرول کړي.
- د ادارې په اړه د کسانو لیدلوري او همدارا‌ز اخلاقي ځانګړتیاوې ترلاسه کړي.
- د اخیستونکي او پلورونکي په واسطه د فساد لاملونه کنټرول کړای شي.
- د اغیزمنو تدارکاتو اصول یاد کړي.
- په تهیه او تدارکاتو کې د فساد د مخنیوي په لارو وپوهیږي.

ډېر خلک په دې باور دي چې ډېر عملي دلایل شـــتون لري چې د تهیه اوتدارکاتو کارکوونکي باید د خپل فعالیت پرمهال اخلاقي اصول په پام کې ونیسي او په قضیو کې منصفانه عمل وکړي او د دې اجازه ورنه کړي چې د فساد له امله یې ادارې ته زیان ورسیږي څکه هغوی د خپلې ادارې پیسې مصرفوي.

همدا علت دی چې په ټولنه کې ډېر ټینګار د اخلاقي اصولو او مقرراتو پام کې نیولو ته اوښتی او هرکله چې د تهیه اوتدارکاتو کارکوونکی په دې باور وي چې ادارې ته زیان اوښتل او یا منصفانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

عمل نه ترسره کول کومه مهمه موضوع نه ده نوباید په پام کې ونیسي چې د رشوت په اخیستلو سره تړون یوه نااهله تړون کوونکي ته ورکوي چې په پایله کې د کمپنۍ د بې باورۍ او سقوط لامل گرځي ، هغه باید په دې باور وي چې د کمپنۍ په شکست سره خپله دنده له لاسه ورکوي ، نوباید په دې وپوهېږي چې دایمي معاش ښه وي او که د یوې ورځې بډې اخیستل.

فساد او شفافیت

هر دولت د خپلو ادارو له لارې یوه اندازه پیسې د جنسونو، خدماتو او ساختماني چارو د اخیستلو لپاره مصرفوي چې دغه حالت د تدارکاتو قوه مبارزې ته هڅوي، ځکه د اندیښنې وړ تشکیل شوي فعالیتونه او د فرصت لپاره د زمینې برابریدل په تهیه او تدارکاتو کې په پراخ او عام ډول رامنځته کیږي اوداسې ورځ به نه وي چې په نړۍ کې د اخیستلو په وخت کې فساد رامنځته نه شي؛ نو له همدې کبله موخه باید هغه چاته جدي پام وشي چې د تدارکاتو مرحلې مخکې وړې او د تدارکاتو لپاره تصمیمونه نیسي، ځکه هغوی د پیسو ساتنې ته کمه پاملرنه کوي اوپیسې هم د دولت مصرفوي.

فساد د یوې طبیعي پیښې په توگه په پرمختللو او وروسته پاتې هیوادونو کې چې خپلو کارکوونکو ته کم مزد ورکوي، رامنځته کیږي.

په تهیه او تدارکاتو کې فساد او تقلب نه یواځې په اخیستونکي پورې چې د پیسو د کنټرولو مسئول هم دی اړه نه لري بلکه یو تړون ترسره کوونکی چې یوه د اندیښنې وړ داوطلبي وړاندې کوي، په یو ډول فساد هم رامنځته کوي.

- په تهیه او تدارکاتو کې فساد د پلورونکي او اخیستونکي په واسطه په لاندې ډول رامنځته کیږي.
- د مشخصاتو تهیه کول چې دیوه تکمیل کوونکي سره برابروی.
- په تړون کې عجله ترڅو د داوطلبۍ پرته یو تړون چاته ورکړل شي
- د داوطلبۍ د محرمیت افشا کول.
- د رشوت اخیستل.
- د قیمت په ټاکلو کې د داوطلبانو جوړجاړی.
- د رشوت وړاندې کول.
- د کیفیت د سټندرد په اجراکولوکې ناکامي.
- د شخصي مقصدونو لپاره د جنسونو استعمالول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اغیزمنو تهیه او تدارکاتو اساسي قاعدې:

د اغیزمنو تهیه او تدارکاتو لپاره باید لاندې قاعدې په پام کې ونیول شي.

تهیه او تدارکات باید اقتصادي وي: جنسـونه، خدمات او سـاختماني چارې باید په مناسـب قیمت تهیه او تدارک شي، اړتیا نشته چې اخیستونکی تل کم قیمت وړاکي اویا غوره کیفیت په پام کې ونیسي، بلکې منځنۍ کچه باید په پام کې ونیسي.

د تړون د اعطا کولو په وخت کې د تصمیمونونیول باید بې طرفه او منصفانه وي: د تړون د اعطا کولو په وخت کې باید د چا په طرفدارۍ ترجیع ورنه کړل شي، مشخصات او ستندردونه باید لـه تبعیض لرې وي، د داوطلبۍ ګټونکی باید د ظرفیت، غوره والي او همداراز آفرونو ته د ځواب ویلو په اساس وټاکل شي او د ضرب العجل ټاکل هم باید ټولو داوطلبانوته په مساوي ډول وي.

د داوطلبۍ مرحلې باید شـفافې او رڼې وي: تدارکاتي اړتیاوې، د شرایطو وړ هر داوطلب ته طرزالعمـل او د ارزیابـۍ معیار ورکړل شي، داوطلبان دعوت کـړل شي، په عام محضر کې آفرونه وړاندې شي او ټول تصمیمونه یاد داشت شي.

تـدارکاتي مرحلـې باید اغیزمنـې وي: د تهیه او تدارکاتو قوانین او مقررات باید د جنسـونو، خدماتو او ساختماني چارو د ارزښت منعکس کوونکی وي او تدارک یې د پام وړوي.

د ځواب ویلو سیسـتم موجود وي : طرزالعملونه باید آزاد او په منظم سیسـتم وي او ټول یادداشتونه چې تصمیمونه او کړنې بیان کړي په صحیح ډول وساتل شي ځکه په تهیه او تدارکاتو کې رښـتنیولي او صداقت د داوطلبانو د هڅونې لامل ګرځي او د دې سبب کیږي ترڅو داوطلبانو ته په ښه توګه آفر وړاندې شي او د ښو تدارکاتو د رامنځته کیدو لامل وګرځي.

د تحفو منل

رشوت د تحفې یا په بل شکل هم وړاندې کېدای شي: لکه په ښوونځي کې د یو زده کوونکي فیس، په لوړ قیمت د ځانګـړت ډوډۍ خوړل، د لوړقیمت جنسـونه، په کمپنۍ کې شراکت، بهرته سـفر او نور چې باید له دې څخه ځان وسـاتو، ځینې عادي شیان لکه، د اعلاناتو جنتري او یا د ې ته ورته شیان په رشوت کې نه شمېرل کیږي.

په تهیه او تدارکاتو کې د فساد پروړاندې مبارزه

– هغه څه چې په تهیه او تدارکاتو کې د فساد د له منځه وړلو لپاره لازم دي په ادارو کې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوانينو او مقرراتو موجوديت دی ترڅو د همغو قوانينو په چوکاټ کې چارې ترسره شي او همداراز د قوانينو او مقرراتو شــتون د داوطلبانو ترمنځ د فســاد د له منځه وړلو يوازينۍ دفاعي لاره ده ترڅو داوطلبي په روښانه او صحيح ډول بيان شي چې څه بايد واخيستل شي او د زياتو داوطلبانو د ګډون په موخه اعلان ترسره شي.

– د تصميــم او انتخاب لپاره بايــد يو معيار ترتيب شي او همــداراز د داوطلبانو ترمنځ تړون بايد په ښه توګه سرته ورسيږي او له بلې خوا داوطلبان بايد ارزيابی شي او غوره يو يې وټاکل شي.

– په عام محضر کې آفرونه پرانســتل شي، قيمتونه يې په لوړ آواز بيان شي، صلاحيت لرونکی وټاکل شي.

– د تدارکاتو د مقرراتو په ۱۶۴ – ۱۶۲ – ۱۵۹ مادو کې د اســنادو د محرميت او افشــاکولو، پــه عامه تدارکاتو کې د کارکوونکو د اســتخدام په اړه محدوديتونــه او ګټې په لاندې توګه بيان شوي دي.

۱- د تدارکاتــو کارکوونکی نه بايد د قانون خلاف د معلوماتو په افشــا کولو لاس پورې کړي او يادا چې د قانون مخنيوی وکړي ، ســالم رقابت محدود نه کړي ، د عامه ګټو پروړاندې عمل ترسره نه کړي او د سوداګريزو اړيکو خلاف کار ونه کړي.

۲- د تدارکاتــو د دفتر ټول غړي، د بررســۍ يــا دتدارکاتو کميټه، د تړون د سرته رســولو ټول کارکوونکي او وزيران، عمومي رئيسان، د تدارکاتو د کميسيون غړي بايد د هرډول تدارکاتي فعاليت يا منظورولو نه مخکې، يو اظهار ليک چې د لاندې مندرجاتو پورې هيڅ تړاو ونه لري لاسليک کړي.

د قانوني سلاکار يا کارکوونکي سره د يو داوطلب مادي يا خوني اړيکه.

پــه تيرو دريو کلونو کې اســتخدام کوونکی داوطلب نه وه يا يــې د داوطلب سره ګډه مالي ګټه شريکه وه.

د مذاکرې په حالت کې وي يا د دا وطلب سره د راتلونکي استخدام په اړه ترتيبات لري.

کله چې له يادو کارکوونکو څخه يوه هم د داوطلبۍ د اسنادو د محرميت د افشا په اړه خبر ترلاسه کړ نو بايد په بيړه ذکر شوو آمرينو ته خبر ورکړي او له هغو وغواړي چې دتړون دلاسليک په اړه يې له ټولو فعاليتونو وباسي.

۱- هغــو کســانو چې د تدارکاتي چارو د کارکوونکو په توګه دنــدې ترسره کړي يا يې د هغوی د منظوري په فعاليت کې ګډون کړی، نه شي کولای چې په هرحالت کې د کارکوونکی، اســتخدام کوونکي، يا د يو تړون د استازي په توګه په تدارکاتي چاروکې ګډون وکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پنځم څپرکي لنډیز

د تهیه او تدارکاتو په وخت کې د ادارو مصرفونه د فساد د رامنځته کېدو لامل ګرځېدلي او د احصایي له مخې په ټوله نړۍ کې د تدارکاتو ۳۰ سلنه سرچینې بې ځایه په مصرف رسېږي خو دا په دې معنی نه دئ چې د فساد د مخنیوي لارې چارې شتون ونه لري، د ډېرو په باور د فساد څخه د مخنیوي دوه مهمې لارې شتون لري چې یوېې اخلاقي مسایل او د اخلاقي اصولو رعایت کول دي چې د تدارکاتو په وخت کې اړونده چارواکي یې په پام کې نیسي چې دغه اصل هغه کسـان چې د اسـلام سپیڅلي دین ته ډېر وفادار دي هم په پام کې نیسي ځکه د اسلام په سپیڅلي دین کې رشوت اخیستل حرام دي او څوک چې داعمل ترسره کوي هغه ته د دوزخ سـزا ورکول کیږي، چې داکار په خپله د فسـاد په مخنیوي کې مهم رول لري او خلک ورڅخه ډډه کوي او ټولنیز سرچینې خوندي کیږي.

بله لاره د اخلاقي اصولو په څنګ کې د تدارکاتو په لړ کې د روښـانه او یوډول طرزالعمل، قوانینو او مقرراتو شتون دی ترڅو د دغې لارې په پام کې نیولو سره د دواړو خواوو حقونه خوندي او درک شي.

په ادارو کې د فساد شتون نه یواځې د اخیستونکي بلکه د پلورونکي لخوا هم رامنځته کیږي.

البته فساد په مختلفو ډولونو رامنځته کیږي لکه عاجل سرته رسول ، د داوطلبانو ترمنځ جوړ جاړی د پلورونکي د استندردونو د مشخصاتو په ډاګه کول، په مختلفو ډولونو بډې اخیستل لکه د تحفې په توګه د یوڅه ورکول، دعوتونه، بهرته سفر او داسې نور.

د ادارې د منابعو څخه باید په اقتصادي شکل ګټه واخیستل شي نه داچې د اخیستلو په وخت کې په دوامداره توه د لوړ کیفیت جنس په ټیټه بیه واخستیل شی او باید تصمیم نیولو په وخت کې له تبعیض څخه کاروانه خیستل شی.

لـه ټولـو داوطلبانو سره یو ډول چلند وشي او په یوډول معاملې وړاندې شي د تدارکاتو په جریان کې واقعیتونه او تصیمونه شـفاهي نه وي بلکه باید په لیکلې بڼه وي او په یو امن ځای کې وسـاتل شي تر څو د اړتیا په وخت کې ورته په آسانه لاس رسی وشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پنځم څپرکي پوښتنې

۱- په تدارکاتو کې د اخلاقیاتو اصول په پام کې نیول څه ګټه لري ؟
۲- د یو اغیزمن تدارک د سرته رسولو لپاره باید کوم اساسات په پام کې ونیول شي؟
۳- په تدارکاتو کې کوم ډول تحفې د منلو وړ او کومه یې د بډې اخیستنې په توګه شمېرل کیږي؟
۴- د داوطلب لخوا د بډې اخیستنې شکلونه بیان کړئ؟
۵- په تهیه او تدارکاتو کې د بډې اخیستنې د مخنیوي دلایل بیان کړئ؟
۶- دعامه تدارکاتو په مقرراتو کې د منافعو په ضد احکام بیان کړئ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرچينې او اخځليکونه

۱- تنظيم، توزيع و تحويلخانه ها، اثر پی کارتر و استوارت ايميت.

۲- تنظيم سلسله عرضه و خريداری، اثر کينت، ليمونز و برين فرينگتن.

۳- تهيه و تدارکات عملی، آر جی کارتر و اس کی کسر بای.

۴- پيش نويس مقررات تدارکاتی عامه، منتشره وزارت ماليه ميزان ۱۳۸۵.

۵- رهنمای خريداری اجناس، بانک انکشاف آسيايي.

۶- فرهنگ لغات تدارکات عامه افغانستان، منتشره جريده رسمی شماره ۸۶۵ مورخ ۱۳۸۵/۸/۳

۷- يادداشت هايی از کورس آموزش ابتدايی تدارکات.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښوونيز نصاب د پراختيا د رياست پيغام

د پوهنې وزارت د تخنيكي او مسلكي زده كړو معينيت د ښوونيز نصاب د انكشاف رياست د ټولنې د عيني او ښكاره ضرورت په درک كولو سره چې د محصلينو او شاګردانو د درسي كتابونو په برخه كې يې تخنيكي او مسلكي رشتې درلودې او لري يې، په لومړي سر كې يې تصميم ونيو، چې په ښــوونيزو پلانونو او درسي مفرداتو باندې بيا كتنه وكړي او ورپســې بيا د شاګردانو او محصلينو د درسي كتابونو د تاليف لپاره مبادرت او كوښــښ وكړي. د خداى(ج) په فضل او مرحمت سره او د ادارې او حســابدارۍ څانګې د ښــوونكو په ميړانې او همت سره د ادارې او حســابدارۍ درسي كتابونه تاليف شول تر څو په وړيا ډول د شاګردانو او محصلينو په واک او اختيار كې وركړل شي.

د علم او معرفت له ټولو لوســتونكو، علاقمندانو، د ادارې او حسابدارۍ د مكاتبو له ښوونكو، ګرانو شــاګردانو او د تخنيكي او مســلكي زده كړو د چارو له متخصصينو او همدا شــان له ټولو څېړونكو او شنونكو څخه صميمانه هيله كيږي، چې د دې كتابونو په مطالعې سره چې په لومړي ځل د ښــوونكو او د ادارې او حســابدارۍ څانګې د مســلكي غړو له لوري تاليف او تدوين شوي دي. د مســلكي، تخنيكــي او علمي مطالبــو او مفاهيمو د څرنګوالي په هكلــه خصوصاً د هغوى املايي او انشــايي اشــتباهاتو په اړه مونږ ته لارښوونه وكړي، ترڅو په راتلونكي كې وكړاى شو، په همدې او نورو برخو كې ګرانو شــاګردانو ته له دې څخه ښه، غوره، ګټور او ارزښتناكه موضوعات وړاندې كړو.

همدا شــان له ګرانو شــاګردانو او محصلينو څخه هيله كوو ترڅو د دې كتابونو د مطالعې او اســتفادې پر مهال د هيواد اقتصادي ســتونزې، فقر او وروســته پاتې والی په نظر كې ونيسي او د كتابونو په ساتنه كې كوښښ او زيار وباسي، ترڅو د ډېرو شاګردانو او محصلينو د ګټې وړ وګرځي.

پته: د پوهنې وزارت- د مسلكي او تخنيكي زده كړو معينيت

د تعليمي نصاب د پراختيا رياست

د درسي كتابونو د چمتو كولو عمومي مديريت

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library